

„НБ ЗА ОГРАНИЧЕНА УПОТРЕБА“

ПРЕДЛОГ

Врз основа на член 48 став 1 точка 2 и член 68 став 3 од Законот за Народната банка на Република Северна Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 123/12, 43/14, 153/15, 6/16 и 83/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 110/21, 74/24 и 16/25) и точка 7 од Одлуката за начинот на доставување, формата и роковите за доставување податоци и информации од банките и штедилниците („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. ---/25), гувернерот на Народната банка на Република Северна Македонија донесе

Упатство за спроведување на Одлуката за начинот на доставување, формата и роковите за доставување податоци и информации од банките и штедилниците

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со ова упатство се пропишува спроведувањето на Одлуката за начинот на доставување, формата и роковите за доставување податоци и информации од банките и штедилниците (во понатамошниот текст: Одлуката), преку дефинирање на:

- податоците и информациите определени во точката 2 на Одлуката кои се предмет на известување во рамките на системот за известување Исидора во Народната банка на Република Северна Македонија (во понатамошниот текст: Народната банка), со пропишување на нивната структура, содржина, формалните и логичките контроли, како и на шифрарниците и помошните табели;
- карактеристиките со кои се опишуваат доставените податоци, пришто за секое поле е даден описот, начинот, формата и содржината на внесувањето на податокот;
- начинот на прикажување на податокот во одделното поле (нумерички знаци, со букви или алфанумерички).

2. Податоците и информациите од точката 1 на ова упатство се доставуваат со користење на следниве шифрарници и помошни табели:

- шифрарник - Вид на известување;
- шифрарник - Фреквенција на известување;
- шифрарник - Тип на договорна страна;
- шифрарник - Тип на документ за идентификација;
- шифрарник - Општини;

- шифрарник - Земји на договорна страна и меѓународни институции;
- шифрарник - Сектор;
- шифрарник - Дејности;
- шифрарник - Големина на договорна страна;
- шифрарник - Позиција;
- шифрарник - Намена на кредити и депозити;
- шифрарник - Револвинг кредит;
- шифрарник - Валуте;
- шифрарник - Оригинална рочност на доспевање;
- шифрарник - Отказан рок со најава;
- шифрарник - Субординиран, хибриден или капитален инструмент;
- шифрарник - Статус на ограничен износ;
- шифрарник - Вграден дериватив;
- шифрарник - Релативна променлива;
- шифрарник - Идентификатор на хартија од вредност;
- шифрарник - Котација;
- шифрарник - Вид на износ;
- шифрарник - Припадност кон извештај;
- шифрарник - Вид портфолио;
- шифрарник - Статус на достасан износ;
- шифрарник - Тип на отплата на кредит;
- шифрарник - Тип на каматна стапка според склучениот договор;
- шифрарник - Тип на промена;
- шифрарник - Вид на исправка;
- шифрарник - Намена на кредитот во девизи;
- шифрарник - Вид на обезбедување;
- шифрарник - Жирант и кокредитобарател;
- шифрарник - Намирување на обврските во месецот за кој се известува;
- шифрарник - Усогласена девизна позиција на клиентот;
- шифрарник - Нова кредитна изложеност;
- шифрарник - Зелени кредити и проектно финансирање;
- шифрарник - Ненаплатена кредитна изложеност на физичко лице;
- шифрарник - Неможност за наплата;
- шифрарник - Реструктурирани нефункционални кредитни изложености;
- помошна табела 1 - Известување на договорни страни резиденти и нерезиденти – одделна сметка/партија/договор;
- помошна табела 2 - Известување на договорни страни резиденти и нерезиденти – агрегати;
- помошна табела 3 - Припадност на позициите кон одреден извештај;
- помошна табела 4 - Известување на позициите по одделни карактеристики од групата В кои треба да се известат (со исклучок на карактеристиките за Кредитен регистар);

- помошна табела 5 - Поврзување на позициите со видовите на износ, статус на достасан износ и износите во денари и оригинална валута;
- помошна табела 6 - Поврзување на позициите со видовите на портфолио;
- помошна табела 7 - Поврзување на Вид на износ со Припадност кон извештај;
- помошна табела 8 - Поврзување на Вид на износ со Видовите на портфолио;
- помошна табела 9 - Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции;
- помошна табела 10 - Известување на намената на депозити и кредити по тип на договорна страна.

Шифраниците и помошните табели од ставот 1 на оваа точка се составен дел на ова упатство.

II. ПРИЕМ И КОРИГИРАЊЕ НА ДОСТАВЕНИТЕ ПОДАТОЦИ

3. Приемот на податоците за одреден извештаен датум во Народната банка се врши најдоцна до пропишаните рокови согласно Одлуката.

4. Во периодот до истекот на пропишаниот рок, известувачот може веќе поднесените податоци да ги избрише или промени и да поднесе нови податоци, без да побара дозвола за промена на податоците.

5. По истекот на пропишаниот рок за известување, но најдоцна до датумот на доставување податоци за следниот извештаен датум, известувачот може веќе поднесените податоци да ги избрише или промени и да поднесе нови податоци само за последниот извештаен датум, врз основа на доставено и одобрено електронско барање за поднесување на нови коригирани податоци во кое задолжително ќе го наведе периодот на кој се однесуваат податоците кои треба да се коригираат и ќе даде објаснување за причините поради кои треба да се направи промената.

6. Одговорните лица за прием на податоците во Народната банка откако ќе го разгледаат барањето, повратно по електронски пат, најдоцна во рок од два работни дена ќе го информираат известувачот за тоа дали барањето е одобрено или одбиено, и доколку е одобрено до кој датум рокот за поднесување на податоците ќе биде отворен.

7. Во случај кога барањето е одобрено известувачот ќе ги достави податоците до доделениот рок. Известувачите треба да достават до Народната банка објаснување за корекцијата.

8. Исправка и бришење на личните податоци ја врши известувачот кај кој е констатирана грешка, со претходно одобрување од страна на одговорните лица за прием на податоците во Народната банка. Бришење на податоците од страна на вработените во Народната банка не е овозможено. Доколку се констатира дека одредени лични податоци се неточно внесени, известувачот кој треба да ја изврши корекцијата, ја спроведува истата со претходно одобрение за отворање на базата за корекции дадени од страна на Народната банка, согласно со регулативата на Народната банка за содржината и начинот на функционирање на Кредитниот регистар.

III. МИНИМАЛНИ СТАНДАРДИ КОИШТО ИЗВЕСТУВАЧИТЕ ТРЕБА ДА ГИ ПОЧИТУВААТ

9. Стандарди коишто се однесуваат на доставувањето на податоци се:

- Известувачите треба да именуваат лица (лице) за контакт за системот за известување Исидора;
- Известувачите при доставување на податоците треба да ја почитуваат Одлуката за поврзувањето со информатичкиот систем на Народната банка;
- Податоците мора да бидат во формат којшто е во согласност со техничките барања за известување утврдени од Народната банка;
- Доставените податоци треба да бидат во согласност со барањата за секое одделно поле дадени во ова упатство ;
- Податоците мора да бидат точни и при тоа известувачите треба да ги почитуваат формалните и логичките контроли на системот за известување Исидора за доставување податоци; и
- Податоците мора да бидат целосни.

IV. КОНЦЕПТ НА ИЗВЕСТУВАЊЕТО ПОДАТОЦИ И ИНФОРМАЦИИ

10. Основниот предмет на известување е износот, којшто треба да се опише преку карактеристиките пропишани со ова упатство, групирани во следните групи:

- група на карактеристики А – со кои се овозможува да се идентификува известувачот и видот на известување;
- група на карактеристики Б – со кои се овозможува да се идентификува договорната страна;
- група на карактеристики В – со кои се овозможува идентификација на позицијата и специфичностите на позицијата;
- група на карактеристики Г – со кои се овозможува идентификација на видот на износот;
- група на карактеристики Д – со кои се овозможува да се обезбедат дополнителни податоци и информации за потребите на Кредитниот регистар.

11. Податоците за позициите се известуваат на ниво на:

- одделна сметка / партија / договор, за секоја одделна позиција, дадени во помошната табела 1 - Известување на договорни страни резиденти и нерезиденти – одделна сметка/партија/договор; или
- агрегат, согласно дефинираните нивоа на агрегација за секоја одделна позиција, дадени во помошната табела 2 - Известување на договорни страни резиденти и нерезиденти – агрегати.

V. Групи на карактеристики на податоците за известување

12. Карактеристиките на податоците се групирани во пет групи прикажани во следната табела:

Табела 1: Групи на карактеристики

Реден број	Назив на податок	Ознака на поле	Вид на податок	Содржина на поле
Група на карактеристики А: Известувач и Вид на известување				
1	Известувач	IzvMatBr	Varchar(7)	Единствен број за идентификација - матичен број на известувачот.
2	Вид на известување	IzvVidIzv	Varchar(2)	Преку избор од шифрарник - „Вид на известување“, се известува дали известувањето се однесува на : месечни податоци или податоци по неревидираниот годишен финансиски извештај.
3	Извештаен датум	IzvDatum	Date "dd.MM.yyyy"	Единствена идентификација на датумот на извештајот и се однесува на последен календарски ден за периодот за кој се известува.
4	Фреквенција на известување	IzvFrekf	Varchar(1)	Преку избор од шифрарник - „Фреквенција на известување“, се известува колку често (на кој временски интервал) се известуваат податоците.
Група на карактеристики Б: Договорна страна				
5	Реден број на договорна страна	DgrStrRbr	Integer	Реден број на групата на карактеристики Б во известувањето
6	Тип на договорна страна	DgrStrTip	Varchar(2)	Преку избор од шифрарник - „Тип на договорна страна“, се известува дали договорната страна е резидент или нерезидент и дали е правно лице, физичко лице или самостоен вршител на дејност.
7	Идентификациски код на договорна страна	DgrStrMatBr	Varchar(30)	Единствен идентификатор за договорната страна и тоа: - матичен број за домашни физички лица, правни лица и самостојни вршители на дејност - за резидентен инвестициски или пензиски фонд идентификацискиот број од регулатор - код за нерезиденти правни лица, самостојни вршители на дејност нерезидент и физичко лице. - код за странски банки.

8	Национален број на нерезидент	DgrStrMatBrNr	Varchar(30)	Национален број за идентификација на нерезиденти правни и физички лица и самостојни вршители на дејност.
9	Даночен број на договорна страна	DgrStrDanBr	Varchar(13)	Даночен број за правното лице - резидент или самостоен вршител на дејност.
10	Меѓународен број за идентификација	DgrStrLei	Varchar(20)	LEI (Legal Entity Identifier) кодот за договорна страна нерезидент правно лице.
11	Тип на документ за идентификација	DgrStrDocTip	Varchar(2)	Преку избор од шифрарник - „Тип на документ за идентификација“, за нерезидентите правни лица, физички лица и самостојни вршители на дејност, се известува податок за типот на документ за идентификација согласно којшто известувачот ја регистрирал договорната страна во својата евиденција.
12	Назив фирма	DgrStrNaziv	Varchar(250)	Назив на правен субјект за резидент самостоен вршител на дејност и за нерезиденти. За домашни правни лица не треба да се извести.
13	Име на физичко лице	DgrStrIme	Nvarchar(30)	Име на физичко лице од документ за идентификација. Ова поле се известува за резиденти и нерезиденти - физички лица и самостојни вршители на дејност.
14	Презиме на физичко лице	DgrStrPrez	Nvarchar(100)	Презиме на физичко лице од документ за идентификација. Ова поле се пополнува за резиденти и нерезиденти - физички лица и самостојни вршители на дејност.
15	Адреса за нерезиденти	DgrStrAdresa	Varchar(250)	Адреса од документот за идентификација. Ова поле се пополнува за договорните страни нерезиденти.
16	Општина	DgrStrOpst	Varchar(3)	Преку избор од шифрарник - „Општина“, се известува податок за општината на седиштето/живеалиштето на договорната страна резидент физичко лице, правно лице или самостоен вршител на дејност.
17	Земја	DgrStrZem	Varchar(2)	Преку избор од шифрарник - „Земји на договорна страна и меѓународни институции“, се известува шифрата за земјата на седиштето / живеалиштето на договорната страна односно на меѓународната институција.
18	Сектор	DgrStrSektor	Varchar(5)	Преку избор од шифрарник - „Сектор“ се известува податок за секторизација на договорната страна нерезидент, како и за сите типови на договорни страни за кои се известуваат позиции на ниво на агрегат.
19	Дејности	DgrStrNKD	Varchar(5)	Преку избор од шифрарник - „Дејности“ се известува податок за дејноста
20	Големина на договорна страна	DgrStrGolemina	Varchar(1)	Преку избор од шифрарник - „Големина на договорна страна“ се известува податок за големината на договорната страна утврдена во согласност со закон. Ова поле

				задолжително се пополнува за тип на договорна страна резиденти и нерезиденти, правни лица и самостојни вршители на дејност.
Група на карактеристики В: Позиција и специфичности на позицијата				
21	Реден број на позиција	InstRbr	Integer	Реден број на групата на карактеристики В во известувањето
22	Позиција	InstPozicija	Varchar(10)	Преку избор од шифрарник - „Позиција“ се известува шифрата на позицијата. Ова поле задолжително се пополнува.
23	Број на сметка / партија / договор	InstBr	Nvarchar(50)	Број на поодделната сметка, договор или партија (пример: број на депозитна, број на кредитна партија и сл.). Ова поле се известува за оние позиции за кои се известува на ниво на одделна сметка / партија / договор.
24	Намена на кредити и депозити	InstNamena	Varchar(10)	Преку избор од шифрарник - „Намена на кредити и депозити“ се известува податок за намената на кредитните и депозитните производи. Ова поле се известува само за позиции кои се однесуваат на побарувањата за кредитите и обврските за депозити за договорните страни - резиденти и нерезиденти, кога се известува на ниво на одделна сметка/партија/договор, како и за обврските врз основа на депозити кои се известуваат на ниво на агрегати.
25	Револвинг кредит	InstRev	Varchar(1)	Преку избор од шифрарник - „Револвинг кредит“, се пополнува согласно Помощна табела 4 за кредитни производи со шифра „1“ доколку позицијата се однесува на револвинг кредит или „0“ доколку не се однесува на револвинг кредит.
26	Валута	InstVal	Varchar(3)	Преку избор од шифрарник - „Валуте“, се известува нумеричката ознака на шифрата на валута за сите позиции, според валутата во која се номинирани. Ова поле се известува задолжително за сите позиции кои се известуваат на ниво на сметка/партија/договор и на ниво на агрегат, во денари и во било која странска валута.
27	Валутна клаузула	InstValKZ	Varchar(3)	Преку избор од шифрарник - „Валуте“ се пополнува нумеричката ознака на шифра на валута за сите позиции коишто се известуваат на ниво на сметка/партија/договор и на ниво на агрегат и коишто се номинирани во

				македонски денари или во било која странска валута.
28	Оригинална рочност на доспевање	InstORD	Varchar(4)	Преку избор од шифрарник - „Оригинална рочност на доспевање“ се пополнува шифрата за рочниот блок во кој припаѓа позицијата, согласно оригинално договорениот рок на достасување. Ова поле се пополнува за позиции кои се известуваат на ниво на агрегати.
29	Датум на склучување на договорот / датум на купување / продавање на хартиите од вредност	InstDatDogovor	Date "dd.MM.yyyy"	Датум на склучување на договорот (на пример: за кредит, за депозит, за позајмица или заем, или слично), односно во случај кога нема форма на договор тоа е датумот кога е склучен/преземени се права и обврски (на пример: датум на тикер, заклучница, фактура или друг сличен документ со кој се потврдува склучената трансакција помеѓу договорните страни). Кај хартиите од вредност датумот одговара на датумот на вложување/купување или продавање на хартијата од вредност. Ова поле се пополнува за позициите кои се известуваат на ниво на одделна сметка/партија/договор.
30	Датум на иницијално издавање на хартијата од вредност	InstDatumIzd	Date "dd.MM.yyyy"	Датум на иницијално издавање на хартиите од вредност кои се купени или издадени. Ова поле се пополнува за вложувањата во хартии од вредност (на страната на средствата), како и за издадените хартии од вредност (на страната на обврските), и тоа само за позициите кои се известуваат на ниво на одделна сметка/партија/договор.
31	Датум на одобрување/ порамнување	InstDatSett	Date "dd.MM.yyyy"	Датум на првиот излез на пари односно датум на кој должникот за прв пат повлекува средства по одреден инструмент/производ, или кога средствата за прв пат му се исплаќаат на должникот. Ова поле се известува за позициите кои се известуваат на ниво на одделна сметка/партија/договор.
32	Датум на достасување	InstDatDosp	Date "dd.MM.yyyy"	Краен датум на достасување на средството/обврската, согласно со договорот односно последната договорена исплата или датумот пред којшто не може предметот на договорот да се откупи (пример: должнички хартии од вредност), или пред којшто може да се откупи но со плаќање на казна (на пример некои видови на депозити).

				За изложеноста врз основа на гаранции, акредитиви, кредитни картички, платежни сметки и слични производи, во оваа поле се известува рокот на важноста. При ануитетска отплата, односно наплата на рати, се известува датумот на достасување на последниот ануитет/рата. Ова поле се пополнува за позициите кои се известуваат на ниво на одделна сметка /партија /договор.
33	Отказан рок со најава	InstDOtkazRok	varchar(3)	Преку избор од шифрарник - „Отказан рок со најава“, се пополнува шифра за рочниот блок, при што податокот се однесува на договорниот период помеѓу поднесеното барање за располагање со депозитот и моментот во кој средствата од депозитот се расположливи.
34	Субординиран, хибриден или капитален инструмент	InstDSubHibKap	Varchar(2)	Преку избор од шифрарник - „Субординиран, хибриден или капитален инструмент“, се известува податок дали позицијата е субординиран, хибриден или капитален инструмент.
35	Статус на ограничен износ	InstDOgIznSts	varchar(3)	Преку избор од шифрарник - „Статус на ограничен износ“, се пополнува податок за статусот на обврската врз основа на ограниченост и/или блокада врз основа на закон, регулатива или политика на известувачот. Ова поле се известува само за одредени позиции на страната на обврските.
36	Вграден дериватив	InstDVgDer	Varhar(1)	Преку избор од шифрарник - „Вграден дериватив“, се пополнува „1“ доколку позицијата има вграден дериватив или „0“ доколку нема.
37	Релативна променлива	InstDRelProm	varchar(2)	Преку избор од шифрарник - „Релативна променлива“, се известува шифра со која се известува за релативната променлива на вградениот дериватив или на деривативниот финансиски инструмент. Ова поле се пополнува за оние позиции за кои во полето „Вграден дериватив“ е известена вредност „1“, како и за позициите за деривативни финансиски инструменти.
38	Идентификатор на хартија од вредност	InstHoVTip	Varchar(4)	Преку избор од шифрарник - „Идентификатор на хартија од вредност“, се известува дали хартијата од вредност се идентификува преку ИСИН број или друг идентификационен број. Ова поле се пополнува само за вложувања во хартии од вредност (на страната на средствата) и за

				обврски врз основа на издадени хартии од вредност.
39	Алфанумеричка ознака на хартија од вредност	InstIDHoV	Varchar(12)	Алфанумеричка ознака на хартијата од вредност, согласно видот на идентификатор на хартијата од вредност .
40	Котација	InstHoVKotacija	Varchar(2)	Преку избор од шифрарник - „Котација“, се известува шифра со која ќе се означат дали хартијата од вредност или финансискиот дериватив котира на берзата или не и дали доколку котира е со тикер.
41	Алфанумеричка ознака на тикер	InstIDTicker	Varchar(5)	Алфанумеричка ознака на хартијата од вредност или финансискиот дериватив. Се известува доколку во полето „Котација“ е означено дека истите котираат на берза со тикер (шифра „КТ“).
Група на карактеристики Г: Вид на износ				
42	Реден број на износ	IznVRbr	Integer	Реден број на групата на карактеристики Г во известувањето.
43	Вид на износ	IznViznosVid	Varchar(10)	Преку избор од шифрарник - „Вид на износ“, се пополнува шифра со која се означува податокот за состојба, промени во состојбата помеѓу два известувачки датуми, приход, расход и преостанатите пропишани видови на износ. Во ова поле се известува вредност кај сите означени позиции согласно Помощна табела 5: „Поврзување на позициите со видовите на износ, статус на достасан износ и износите во денари и оригинална валута“.
44	Припадност кон извештај	IznVizv	Varchar(2)	Преку избор од шифрарник - „Припадност кон извештај“ се известува податок за припадност на известениот износ на одделен извештај. Ова поле задолжително се пополнува.
45	Вид на портфолио	IznVPortfolioVid	Varchar(3)	Преку избор од шифрарник - „Вид на портфолио“, се известува шифрата за сметководствената категорија на која припаѓа известениот износ, согласно сметководствената евиденција на известувачот. Ова поле се пополнува за позициите од Помощна табела 8: „Поврзување на Вид на износ со видовите на Портфолио“, како и со Помощна табела 6: „Поврзување на позициите со видовите на портфолио“.
46	Кредитна изложеност	IznVKrIzl	Varchar(1)	Се известува вредност „1“ доколку износот претставува кредитна изложеност или „0“ во спротивен случај. Ова поле се пополнува само за одредени позиции кои што претставуваат изложеност

				на кредитен ризик согласно „Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик“ и за кои банките и штедилниците доставуваат податоци до Народната банка согласно „Одлуката за содржината и начинот на функционирање на Кредитниот регистар“.
47	Статус на достасан износ	IznVDostIznStatus	Varchar(3)	Преку избор од шифрарник - „Статус на достасан износ“, се пополнува податок за достасаноста на побарувањето / обврската, како и статусот на нефункционално побарување на страната на средствата. Вредноста на ова поле се известува само за одредени позиции.
48	Износ во денари	IznViznosDen	Decimal(18, 0)	Полето задолжително се известува во апсолутни износи во денари и го содржи податокот за износот на секој поодделен вид на износ по известена позиција.
49	Износ во оригинална валута	IznViznosOrig	Decimal(18, 0)	Полето се пополнува условно и се известува износ на позицијата во оригинална валута во кој истата е деноминирани на денот на известувањето на податоците. Полето се пополнува во апсолутни износи и го содржи податокот за износот на секоја поодделна состојба, промена, за позициите деноминирани во странска валута.
Група на карактеристики Д: Дополнителни полиња за известување на податоци и информации за потребите на Кредитниот регистар				
50	Тип на промена	KRPrIznTip	Varchar(1)	Полето се пополнува условно и се внесува шифра согласно шифрарник - „Тип на промена“. Доколку не е извршено реструктурирање, продолжување на рокот на достасување, промена на договорните услови или излез од реструктурирани ова поле не се пополнува.
51	Број на РПЦ	KRBrRPC	[smallint]	Полето задолжително се пополнува со бројот на продолжувања на рокот на достасување/број на реструктурирања/број на промени на договорните услови. Доколку не е извршено ниту едно продолжување на рокот на достасување/реструктурирање на кредитната изложеност/промена на договорните услови согласно со точката 58-б од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик и за изложеностите кои се прикажуваат на збирна основа (во поле: Кредитна партија вклучена во збирен

				износ (KRKPvoZbir)) е известно „0“), во ова поле се известува вредност „0“.
52	Датум на реструктурирање, продолжување на рокот на достасување, промена на договорните услови или датум на кој кредитната партија престанала да ги исполнува условите за реструктурирана.	KRDatRPC	[date] "dd.MM.yyyy"	Полето условно се пополнува и се внесува датумот на реструктурирањето, продолжувањето на рокот на достасување, промената на договорните услови, или датум на кој кредитната партија престанала да ги исполнува условите за реструктурирана.
53	Износ при промена	KRIznosRPC	Decimal(18, 0)	Полето условно се пополнува и се внесува износот на кредитната изложеност на датумот на реструктурирањето, продолжувањето на рокот на достасување или промената на договорните услови.
54	Нов датум на достасување на изложеноста при РПЦ	KRDatDospNov	[date] "dd.MM.yyyy"	Полето се пополнува условно со новиот датум на достасување согласно со правилата за пополнување од полето InstDatDosp. Овој податок се известува само доколку е променет датумот на достасување на кредитната изложеност (во спротивно, ова поле останува празно). Во ова поле се известува новиот датум на достасување само доколку има промена односно е извршено реструктурирање, продолжување на рокот на достасување или промена на договорните услови за означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност.
55	Број на старите кредитни партии	KRKPStari	Nvarchar(50)	Полето се пополнува условно. Доколку при реструктурирањето, продолжувањето на рокот на достасување или промената на договорните услови, банката одобрува кредитна партија со нов број, во тој случај во ова поле се наведуваат броевите на кредитните партии коишто се опфатени со тоа реструктурирање, продолжување на рокот на достасување или промена на договорните услови.
56	Кредитна партија вклучена во збирен износ	KRKPvoZbir	Varchar(1)	Полето задолжително се пополнува, согласно Помощна табела 9. Во полето се известува дали партијата е дел од збирниот износ известен во Кредитниот регистар во периодот на паралелно известување и тоа се известува вредност „1“ доколку партијата е дел од збирниот износ или „0“ во спротивен случај.

57	Тип на кредит	KRKreditTip	Varchar(1)	Во полето се известува начинот на отплаќање на кредитот согласно шифрарник - "Тип на отплата на кредит": - А-ануитетски; - Е - еднократен (се вклучуваат и изложеностите коишто произлегуваат од една кредитна партија, на пример: провизија); - К - кредитни картички и платежни сметки. Полето задолжително се пополнува, согласно Помощна табела 9.
58	Износ на ануитет	KRIznosAn	Decimal(18, 0)	Полето се пополнува условно и се внесува износ на ануитетот на датумот на известувањето.
59	Одобрен износ на изложеност	KRIznosIzl	Decimal(18, 0)	Се внесува одобрениот износ на изложеност по кредит, гаранција, акредитив, рамковен кредит, кредитна картичка и слично согласно со договорот. Ова поле не се пополнува во случај на консолидација на повеќе кредитни партии. Ова поле не се пополнува доколку изложеноста се состои само од други побарувања и/или камата. Ова поле не е задолжително доколку изложеноста се состои само од средства по видување и депозити преку ноќ кај банки.
60	Датум на првото достасување на главницата	KRDatDospGlav	[date] "dd.MM.yyyy"	Датум на достасување на првата обврска за плаќање на главницата (првиот ануитет или датумот на истекување на грејс-периодот). Ова поле условно се известува за кредитните изложености одобрени од 1 декември 2014 година за кои полето Тип на кредит (KKreditTip) е „А“ или за кои е одобрено одложено плаќање на главницата.
61	Максимален број денови на доцнење за главницата на датумот на известување (макДДГ)	KRDDenDocGMax	Integer	Полето задолжително се пополнува и се внесува максималниот број денови на доцнење за главницата на датумот на известување. Полето се пополнува со „0“ доколку нема доцнење.
62	Износ на кој се однесува максималниот број денови на доцнење за главницата на датумот на известување (износ ДДГ)	KRDIznGDoc	Integer	Полето задолжително се пополнува и се внесува износот на кој се однесува максималниот број денови на доцнење за главницата, на датумот на известување. Полето се пополнува со „0“ доколку нема износ на кој се однесува максималниот број денови на доцнење.
63	Максимален број денови на доцнење	KRDDenDockMax	Integer	Полето задолжително се пополнува и се внесува максималниот број денови на

	за каматата на датумот на известување (макДДК)			доцнење за каматата на датумот на известување. Полето се пополнува со „0“ доколку нема доцнење.
64	Износ на кој се однесува максималниот број денови на доцнење за каматата на датумот на известување (износ ДДК)	KRDIZnKDoc	Integer	Полето задолжително се пополнува и се внесува износот на кој се однесува максималниот број денови на доцнење за камата, на датумот на известување. Полето се пополнува со „0“ доколку нема износ на кој се однесува максималниот број денови на доцнење.
65	Максимален број денови на доцнење за други побарувања на датумот на известување (макДДД)	KRDDenDocDMAx	Integer	Полето задолжително се пополнува и се внесува максималниот број денови на доцнење за други побарувања на датумот на известување. Полето се пополнува со „0“ доколку нема доцнење.
66	Износ на кој се однесува максималниот број денови на доцнење за други побарувања на датумот на известување (износ ДДД)	KRDIZnDDoc	Integer	Полето задолжително се пополнува и се внесува износот на кој се однесува максималниот број денови на доцнење за други побарувања, на датумот на известување. Полето се пополнува со „0“ доколку нема износ на кој се однесува максималниот број денови на доцнење.
67	Тип на каматна стапка според склучениот договор	KRKamStTip	Varchar(1)	Полето се пополнува условно и се внесува шифра на каматната стапка согласно шифрарник – „Тип на каматна стапка според склучениот договор“. Пополнувањето на ова поле не е задолжително доколку изложеноста се состои само од други побарувања, вонбилансни ставки или нефункционална камата.
68	Каматна стапка	KRKamStapka	Decimal(7, 4)	Полето се пополнува условно и во полето се внесува процентот на номиналната каматна стапка (на годишно ниво), важечка на датумот за кој се доставуваат податоците, претставен до четири децимални места. Ова поле не се пополнува за вонбилансните ставки и за другите побарувања.
69	Процент на извршената исправка на вредноста и издвоената посебна резерва	KRIspravkaPr	Decimal(7, 4)	Полето задолжително се пополнува со процентот на извршената исправка на вредноста и издвоената посебна резерва и се известува децимален број од 0 до 100 до четири децимални места.
70	Вид на исправка	KRIspravkaVid	Varchar(2)	Полето задолжително се пополнува со шифра согласно шифрарник - „Вид на исправка“.

71	Намена на кредитот во девизи	KRDevNamena	Varchar(5)	Полето условно се пополнува и се известува шифра согласно шифрарник - „Намена на кредитот во девизи“.
72	Вид на обезбедување	KRObezbVid	Varchar(3)	Полето задолжително се пополнува преку соодветен избор на шифра од шифрарник - „Вид на обезбедување“.
73	Ред на обезбедување	KRObezbRed	Integer	Полето се пополнува условно и се известува редот на обезбедување. Ова поле не е задолжително за шифрите на обезбедување од 001 до 005 и од 014 до 017.
74	Износ на обезбедување	KRObezbIzn	Decimal(18, 0)	Полето се пополнува условно и се известува износот на обезбедување. Во случај кога видот на обезбедувањето за кредитната изложеност има шифра 014, 015 и 017, согласно со полето „Вид на обезбедување“, се известува вредност „0“.
75	Општина во која се наоѓа обезбедувањето	KROpObezb	Varchar(3)	Полето условно се пополнува. Ова поле се пополнува согласно шифрарник - „Општини“, за кредитните партии коишто се целосно или делумно обезбедени со обезбедување според шифрите 006, 007, 008, 009, 010 или 011 од шифрарник - „Вид на обезбедување“.
76	Жирант и кокредитобарател	KRZirantTip	Varchar(1)	Полето се пополнува условно преку соодветен избор на шифра согласно шифрарник - „Жирант и кокредитобарател“. Доколку полето: Матичен број/ЕМБГ на правното/физичкото лице жирант/ кокредитобарател (KRZirantID) не е известно, ова поле не се известува.
77	Матичен број/ЕМБГ на правното/физичкото лице жирант/кокредитобарател	KRZirantID	Varchar(30)	Се пополнува со матичен број/ЕМБГ на правното /физичкото лице жирант / кокредитобарател. Доколку нема жирант/кокредитобарател, ова поле не се известува..
78	Даночен број на жирантот/кокредитобарателот	KRZirantDanBr	Varchar(13)	Полето условно се пополнува. Во полето се известува даночен број на жирантот / кокредитобарателот. Доколку полето: Матичен број/ЕМБГ на правното/физичкото лице жирант/ кокредитобарател (KRZirantID) не е известно, ова поле не се известуваизвестува.
79	Назив на жирантот / кокредитобарателот	KRZirantNaziv	Nvarchar(250)	Полето се пополнува условно. Во полето се известува називот на жирантот / кокредитобарателот пришто за домашни правни субјекти не е потребно да се известува, се обезбедува од шифрарник - „Жирант и кокредитобарател“.

				Доколку полето: <u>Матичен број/ЕМБГ на правното/физичкото лице жирант/кокредитобарател (KRZirantID) не е известно, ова поле не се известува.</u>
80	Име на жирантот/кокредитобарателот	KRZirantIme	Nvarchar(30)	Полето условно се пополнува и во полето се известува името на физичко лице-жирантот /кокредитобарателот. Доколку полето: <u>Матичен број/ЕМБГ на правното/физичкото лице жирант/кокредитобарател (KRZirantID) не е известно, ова поле не се известува.</u>
81	Презиме на жирантот/кокредитобарателот	KRZirantPrezime	Nvarchar(50)	Полето условно се пополнува и во полето се известува презимето на физичко лице-жирантот /кокредитобарателот. Доколку полето: <u>Матичен број/ЕМБГ на правното/физичкото лице жирант/кокредитобарател (KRZirantID) не е известно, ова поле не се известува.</u>
82	Намирување на обврските	KRNamObvrski	Varchar(5)	Полето условно се пополнува и се внесува шифра за намирувањето на обврските во месецот за кој се известува, согласно шифрарник - „Намирување на обврските во месецот за кој се известува“.
83	Усогласена девизна позиција на клиентот	KRDevPozUs	Varchar(2)	Полето условно се пополнува и се внесува шифра за усогласена девизна позиција на клиентот, согласно шифрарник - „Усогласена девизна позиција на клиентот“.
84	Нова кредитна изложеност	KRNKredIzl	Varchar(2)	Полето условно се пополнува и се внесува шифра за нова кредитна изложеност, согласно шифрарник – „Нова кредитна изложеност“.
85	Показател ДСТИ	KRDsti	Decimal(5,1)	Полето условно се пополнува со процентот на ДСТИ и се известува процент со едно децимално место. Ова поле се пополнува во случаите кога полето Нова кредитна изложеност (KRNKredIzl) е пополнето со ознаките B1 или B2.
86	Показател ТДТИ	KRTdti	Decimal(5,1)	Полето условно се пополнува со процентот на ТДТИ и се известува процент со едно децимално место. Ова поле се пополнува кога е пополнето полето Показател ДСТИ (KRDsti)..
87	Датум на пресметка на показателите ДСТИ и ТДТИ	KRDatDstiTdti	Date "dd.MM.yyyy"	Полето условно се пополнува со датум на пресметка на показателите на ДСТИ и ТДТИ. Ова поле се пополнува само доколку се пополнети полињата Показател ДСТИ (KRDsti) и Показател ТДТИ (KRTdti).
88	Показател ЛТВ	KRLtb	Decimal(5,1)	Полето условно се пополнува со процентот на ЛТВ и се известува процент со едно децимално место. Ова поле се пополнува само доколку е пополнето полето Нова кредитна изложеност (KRNKredIzl).

89	Датум на пресметка на показателот ЛТВ	KRDatLtb	Date "dd.MM.yyyy"	Полето условно се пополнува со датум на пресметка на показателот ЛТВ. Ова поле се пополнува само доколку е пополнето полето Показател ЛТВ (KRLtb).
90	Зелени кредити и проектнo финансирање.	KRZKPF	Varchar(4)	Полето се пополнува согласно шифрарник – „Зелени кредити и проектнo финансирање”. Доколку кредитната партија нема третман на зелен кредит и/или доколку не е одобрена за проектнo финансирање, полето не се пополнува.
91	Датум на првото одобрување станбен кредит или друг кредит на физичко лице обезбеден со недвижност.	KRdatPRV	Date "dd.MM.yyyy"	Полето условно се пополнува и се внесува датумот на договорот врз основа на кој е извршено првото одобрување на изложеноста врз основа на станбениот кредит или друг кредит само на физичко лице обезбеден со недвижност. За станбен кредит или друг кредит на физичко лице обезбеден со недвижност одобрени пред 1 јули 2023 година, во ова поле се внесува „01.07.2023”.
92	Ненаплатена кредитна изложеност на физичко лице	KRParkliFL	Varchar(5)	Полето условно согласно шифрарник – „Ненаплатена кредитна изложеност на физичко лице”.
93	Праг на значајност	KRpragZnac	Decimal(18,0)	Во полето се пополнува износот на неплатените обврски доколку е надминат прагот на значајност. Полето задолжително се известува, а се пополнува со „0” доколку не е надминат прагот на значајност.
94	Број на денови откако е надминат прагот на значајност	KRBDpragZnac	Integer	Полето задолжително се пополнува со бројот на последователните денови откако е надминат прагот на значајност.
95	Неможност за наплата	KRnemNapлата	Varchar(5)	Полето се пополнува согласно шифрарник - „Неможност за наплата за кредитните изложеност за кои банката оценува дали постои неможност за наплата од клиентот”.
96	Датум на исклучувањето од категоријата на реструктурирана нефункционална кредитна изложеност	KRdatIRNKI	Date "dd.MM.yyyy"	Полето условно се пополнува. Ова поле се пополнува само доколку полето 50 има ознака „I”. Се внесува датумот кога биле исполнети условите за исклучување на кредитната изложеност од категоријата на реструктурирана нефункционална кредитна изложеност.
97	Реструктурирани нефункционални кредитни изложености	KRRNKI	Varchar(10)	Полето условно се пополнува. Ова поле се пополнува само доколку полето Тип на промена (KRPrIznTip) има ознака „R”. Полето се пополнува согласно шифрарник – „Реструктурирани нефункционални кредитни изложености”.

V.1 Група на карактеристики А: Известувач и вид на известување

13. Со оваа група на карактеристики се идентификуваат известувачот и видот на известувањето, односно извештајот.

14. Извештајниот датум и видот на известувањето овозможуваат да се идентификува периодот на кој се однесуваат известените податоци и групирањето на известените податоци.

15. *Поле 1: **Известувач (IzvMatBr)*** - матичен број на известувач, којшто задолжително се пополнува. Ова поле овозможува единствена идентификација на известувачот. Се внесува матичниот број на известувачот доделен од Државниот завод за статистика, даден во документот за регистрација на деловниот субјект.

16. *Поле 2: **Вид на известување (IzvVidIzv)*** - вид на известувањето, задолжително се пополнува со избор на една од опциите од шифрарникот - Вид на известување.

17. Месечните податоци се однесуваат на редовните податоци на крајот на месецот, коишто се доставуваат согласно роковите пропишани со Одлуката.

18. Известувањето по неревидираниот годишен финансиски извештај, известувачот го изработува за извештајниот датум 31 декември и е должен да го достави во рокот пропишан со Одлуката.

19. Секое известување мора да ги вклучува сите деловни активности кои настанале до крајот на последниот календарски ден на извештајниот период.

20. Подружниците на странски банки кои имаат деловни активности на територијата на Република Северна Македонија врз основа на одобрување од Народната банка доставуваат само неконсолидирано известување.

21. *Поле 3: **Извештаен датум (IzvDatum)*** - задолжително се пополнува, последен календарски датум на извештајниот период за кој се известува. Ова поле овозможува единствена идентификација на датумот/периодот на известување.

22. Полето се пополнува во датумски формат кој го означува датумот на кој се однесуваат поднесените податоци (на пример последниот (календарски) ден од извештајниот месец или последниот (календарски) ден од извештајниот период).

23. *Поле 4: **Фреквенција на известување (IzvFrekf)*** – фреквенција на известување, задолжително се пополнува и се однесува на периодичноста во поднесувањето на податоците согласно шифрарникот – Фреквенција на известување.

24. Во шифрарникот се дадени неколку опции за фреквенции за доставување на податоци, при што се избира шифра во зависност од тоа со која фреквенција одделни податоци треба да се известат, согласно Одлуката.

V.2 Група на карактеристики Б: Договорна страна

25. Карактеристиките на договорната страна се опишани преку групата на карактеристики Б.

26. Известувачите треба да ги идентификуваат, на поединечна и збирна основа, договорните страни резиденти правни лица, физички лица и самостојни вршители на дејност, како и нерезидентите договорни страни правни лица, физички лица и самостојни вршители на дејност. Договорните страни, на поединечна и збирна основа, треба да се идентификуваат и според секторот на кој припаѓаат и земјата на седиштето или престојувалиштето.

27. Правилата за известување на договорните страни резиденти и нерезиденти на поединечна и збирна основа по поодделни позиции, се дадени во Помощна табела 1: Известување на договорни страни резиденти и нерезиденти – одделна сметка/партија/договор и во Помощна табела 2: Известување на договорни страни резиденти и нерезиденти – агрегати.

28. *Поле 5: Реден број на договорна страна (DgrStrRbr)* – се евидентира единствен, секвенцијален реден број на известениот ред/договорната страна во рамки на едно известување. Во случај на промени и корекции на веќе доставени податоци за договорната страна до Народната банка, преку повикување на овој атрибут од ова поле за даден датум, ќе се идентификува редот кој се менува или коригира. Овој податок задолжително се известува и треба да биде поголем од нула.

29. *Поле 6: Тип на договорна страна (DgrStrTip)* – преку избор на опција од шифрарник – Тип на договорна страна, се внесува податок за идентификување на договорната страна како резидентно/нерезидентно правно лице, физичко лице или самостоен вршител на дејност. Полето задолжително се пополнува при известувањето на ниво на одделна сметка/партија/договор согласно Помощна табела 1 и при известувањето на ниво на агрегати согласно Помощна табела 2.

30. *Поле 7: Идентификациски код на договорна страна (DgrStrMatBr)* – се внесува идентификациски код/број на известувачот за договорната страна и се пополнува кога се известува на ниво на одделна сметка/партија/договор согласно Помощна табела 1. За позициите коишто не преставуваат кредитна изложеност за договорната страна физичко лице резидент/нерезидент ова поле не се известува.

31. Во ова поле, како идентификациски код се внесува:

- за резидент правно лице или резидент самостоен вршител на дејност – матичен број кој што на правниот субјект или физичкото лице кое што извршува дејност или слободно занимање (самостоен вршител на дејност) го има доделено надлежна институција на Република Северна Македонија или број на заедничкиот носител на матичен број на носителот на заедничка економска дејност или слободна професија која ја остварува во име на деловниот субјект кога повеќе физички лица заеднички вршат стопанска дејност или слободна професија;

- за резидент физичко лице - матичен број на граѓанинот;
- за нерезидент правно лице или нерезидент самостоен вршител на дејност - идентификациски код кој се состои од код на државата (првите два знака) и единствен матичен број во матичната држава, без специјални знаци (пример: IT4064488);
- нерезидент за физичко лице - идентификациски код кој се состои од код на државата (првите два знака) и број на пасош, без специјални знаци (пример: IT235617G8).

32. По исклучок на точка 31 алинеја 1, ако договорната страна е резидентен инвестициски или пензиски фонд, во ова поле се внесува идентификацискиот број доделен од соодветниот регулатор. По исклучок на точка 31 алинеја 3, ако договорната страна е странска банка, во ова поле се внесува идентификациски код кој се состои од код на државата (првите два знака) и СВИФТ код на странската банка.

33. *Поле 8: **Национален број на нерезидент (DgrStrMatBrNr)*** - се пополнува доколку типот на договорна страна е нерезидент правно лице/самостоен вршител на дејност и физичко лице и известувањето за позицијата е на ниво на одделна сметка/партија/договор согласно Помощна табела 1. За позициите коишто не преставуваат кредитна изложеност за договорната страна физичко лице нерезидент ова поле не се известува.

34. Во полето се внесува единствениот националниот број за идентификација доделен од матичната држава, од приложениот документ за идентификација согласно полето „Тип на документ за идентификација“.

35. *Поле 9: **Даночен број на договорна страна (DgrStrDanBr)*** - се пополнува доколку тип на договорна страна е резидент правно лице или самостоен вршител на дејност (доколку е со регистрирана дејност) и известувањето за позицијата е на ниво на одделна сметка/партија/договор.

36. Во полето се впишува единствениот даночен број кој што на правното лице или на самостојниот вршител на дејност (физичкото лице кое што извршува дејност или слободно занимање), го има доделено надлежна институција на Република Северна Македонија или единствениот даночен број на заедничкиот носител на заедничка економска дејност или слободна професија која ја остварува во име на деловниот субјект кога повеќе физички лица заеднички вршат стопанска дејност или слободна професија.

37. *Поле 10: **Меѓународен број за идентификација (DgrStrLei)*** – опционо/незадолжително поле доколку е расположлив податок, се внесува за тип на договорна страна нерезидент правно лице и известувањето за позицијата е на ниво на одделна сметка/партија/договор. Овој податок се внесува доколку известувачот го има податокот или на лесен и едноставен начин може да го обезбеди.

38. LEI код (код за идентификација на правни лица) претставува непроменлив глобален идентификатор на правни лица и на самостојни вршители на дејност. Целта на овој

идентификатор е да овозможи податоци кои се достапни на едно место, за регулаторните органи и агенции во земјите-членки на ЕУ. LEI кодот е код од 20 карактери, кој правното лице е обврзано да го стекне доколку тргува со хартии од вредност на нерезидентни пазари. LEI кодот е јавно достапен на следниот линк <https://www.leinumber.com/leicert/>.

39. *Поле 11: **Тип на документ за идентификација (DgrStrDocTip)*** – се пополнува за тип на договорна страна нерезидент правно лице, физичко лице и самостоен вршител на дејност, согласно шифарникот – Тип на документ за идентификација.

40. Во полето се внесува типот на документот кој известувачот го применил за идентификување и евидентирање на договорната страна нерезидент како свој клиент.

41. *Поле 12: **Назив фирма (DgrStrNaziv)*** - се пополнува за тип на договорна страна за резиденти самостојни вршители на дејност и за нерезиденти правни лица и самостојни вршители на дејност.

42. За нерезидентните правни лица и самостојните вршители на дејност се впишува скратениот назив на правниот субјект односно самостојниот вршител на дејност како што е наведено во приложениот документ за идентификација.

43. *Поле 13: **Име на физичко лице (DgrStrIme)*** – се пополнува за тип на договорна страна физичко лице и самостоен вршител на дејност, резидент и нерезидент, и само за оние позиции за кои се известува на ниво на одделна сметка/партија/договор согласно Помошна табела 1. За позициите коишто не преставуваат кредитна изложеност за договорната страна физичко лице резидент/нерезидент ова поле не се известува.

44. Се внесува името на физичкото лице или самостојниот вршител на дејност согласно документот за лична идентификација или друг соодветно валиден документ.

45. *Поле 14: **Презиме на физичко лице (DgrStrPrez)*** - се пополнува за тип на договорна страна физичко лице и самостоен вршител на дејност, резидент и нерезидент, и само за оние позиции за кои се известува на ниво на одделна сметка/партија/договор согласно Помошна табела 1. За позициите коишто не преставуваат кредитна изложеност за договорната страна физичко лице резидент/нерезидент ова поле не се известува.

46. Се внесува презимето на физичкото лице или самостојниот вршител на дејност согласно документот за лична идентификација или друг соодветно валиден документ.

47. *Поле 15: **Адреса за нерезиденти (DgrStrAdresa)*** – се внесува за тип на договорна страна нерезидент правно лице, физичко лице и самостоен вршител на дејност, и само за оние позиции за кои се известува на ниво на одделна сметка/партија/договор согласно Помошна табела 1. Податоците во ова поле известувачот треба да ги внесе во согласност со барањата од Одлуката за начинот и условите за отворање и водење сметки на нерезиденти. За позициите коишто не

преставуваат кредитна изложеност за договорната страна физичко лице резидент/нерезидент ова поле не се известува.

48. За правен субјект се впишува адреса на седиштето на правното лице од решението за упис во соодветниот регистар или од друг соодветно валиден документ. За физичко лице се впишува адреса на живеалиште од документот за лична идентификација или друг соодветно валиден документ.

49. *Поле 16: **Општина (DgrStrOpst)*** – преку избор на опција од шифрарник – Општини, се внесува кодот на населеното место во кое е регистрирано седиштето на правниот субјект, односно живеалиштето на физичкото лице и самостојниот вршител на дејност. Ова поле задолжително се пополнува за:

- позициите за кои се известува на ниво на одделна сметка/партија/договор согласно Помошна табела 1, за тип на договорната страна резиденти физички лица и самостојни вршители на дејност, и

- позициите за кои се известува на ниво на агрегат согласно Помошна табела 2, за тип на договорна страна резидентни правни лица, самостојни вршители на дејност и физички лица.

50. За позициите за кои се известува на ниво на агрегати, се врши групирање на договорните страни со исто седиште или живеалиште кое се наоѓа на територијата на Република Северна Македонија врз основа на идентификација на општината во која се наоѓа седиштето или живеалиштето на договорната страна.

51. *Поле 17: **Земја (DgrStrZem)*** – преку избор на опција од шифрарник – Земја на договорна страна и меѓународни институции, се пополнува кодот на земјата односно на меѓународната институција во која се наоѓа седиштето, односно живеалиштето на договорната страна.

52. Кај известувањето на агрегати и кај известувањето одделна сметка/партија/договор, земјата се одредува според географската идентификација на договорната страна која има седиште односно живеалиште на подрачјето на Република Северна Македонија или друга држава односно идентификација на одредена меѓународна институција во согласност со посебни прописи. Согласно известената шифра кај тип на договорна страна, кај нерезидентите кои не се меѓународни институции се внесува двоцифрена шифра на земја од шифрарник - Земји на договорна страна и меѓународни институции, додека кај нерезидентите меѓународни институции се внесува двоцифрена шифра за институцијата од истиот шифрарник.

53. *Поле 18: **Сектор (DgrStrSektor)*** – преку избор на опција од Шифрарник – Сектор се пополнува кодот на секторот на договорната страна нерезидент, како и за сите типови на договорни страни за кои се известуваат позиции на ниво на агрегат. Шифрарникот е пропишан во согласност со Националната класификација на институционални сектори на Државниот завод за статистика на Република Северна Македонија.

Во случаите каде има поделба на шифрите на две хиерархиски нивоа (пример C.122/C.12201, C12202, C12203), известувачот треба секторот да го извести преку шифрата од второто хиерархиско ниво на шифри, а доколку не располага со бараните информации може да извести податок за сектор и од првото хиерархиско ниво (со исклучокот на секторот домаќинства и домаќинства-самостојни вршители на дејност).

54. Ова поле задолжително се пополнува за позиции кои се известуваат на ниво на агрегати, согласно Помошна табела 2 и при известувањето на ниво на одделна сметка/партија/договор согласно Помошна табела 1, кога договорната страна е нерезидент.

55. При секторизацијата разликуваме домашна (вкупна) економија и странство:

Домашна (вкупна) економија:

- Нефинансиски друштва;
- Финансиски друштва;
- Држава;
- Домаќинства (физички лица и самостојни вршители на дејност);
- Непрофитни институции коишто им служат на домаќинствата.

Странство

56. Трансакциите на резидентните институционални единици со нерезидентните единици се прикажуваат во сектор „Странство“, што претставува посебен сектор надвор од домашната економија.

57. Известувачите за позициите за кои известуваат на ниво на агрегат и кога типот на договорна страна е резидент правно лице, физичко лице или самостоен вршител на дејност, треба да ги групираат податоците во сектори и потсектори и да им доделат една од шифрите од шифрарникот „Сектори“.

58. При определување на секторот на секоја институционална единица која работи како резидентна институционална единица и не е дел од секторот Домаќинства, се поставуваат три основни прашања:

1) Дали институционалните единици се пазарни или непазарни производители?

Доколку поголем дел од производството на институционалната единица се нуди на пазарот по економски пазарно исплатливи цени, единицата е пазарен производител, во спротивно, таа се третира како непазарен производител.

2) Дали институционалната единица - непазарен производител е контролирана од страна на државата или не?

Овој критериум е клучен при класифицирањето на институционалната единица во секторот Држава. Доколку институционалната единица е непазарен производител, но не е

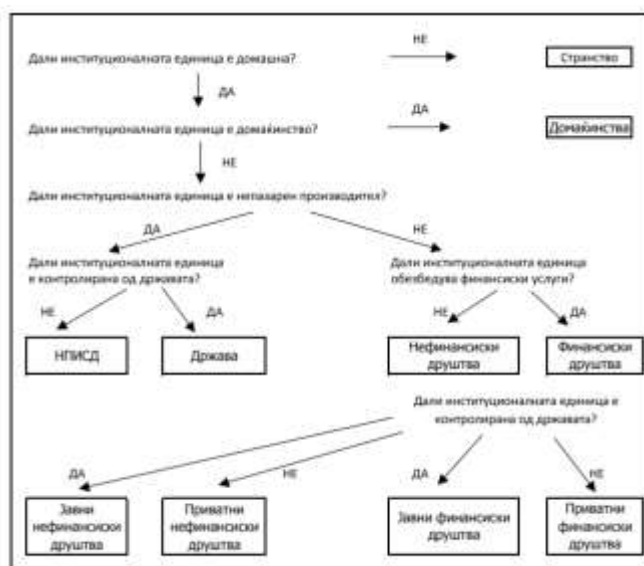
контролирана од страна на државата, тогаш таа се класифицира во секторот Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата.

3) Дали институционалната единица - пазарен производител обезбедува финансиски услуги или не?

Доколку институционалната единица обезбедува финансиски услуги, се класифицира во секторот Финансиски друштва, во спротивно, се класифицира во секторот Нефинансиски друштва.

Горенаведените критериуми се прикажани во Дијаграмот 1.

Дијаграм 1: Алокација на институционалните единици по сектори

59. Известувачите за позициите за кои известуваат на ниво на агрегат, како и за оние за кои известуваат на ниво на одделна сметка/партија/договор, а кога типот на договорна страна е нерезидент правно лице, физичко лице или самостоен вршител на дејност, треба да ги групираат податоците во секторите и потсектори и да им доделат една од шифрите од шифрарникот „Сектори“.

60. Изборот на соодветната шифра на секторот/потсекторот на резидентот/нерезидентот се врши според класификацијата на индивидуален резидент/нерезидент во согласност со следниот детален опис на опфатот на институционалните сектори/потсектори:

1 Домашна (вкупна) економија

11- Нефинансиски друштва

Секторот „Нефинансиски друштва“, ги вклучува институционалните единици коишто се независни правни субјекти - пазарни производители, чијашто основна дејност е производство на добра и нефинансиски услуги. Тие се основани со правна постапка, во согласност со закон, со цел производство на добра и услуги за продажба на пазар по економско значајни цени.

Овој сектор се дели на следните потсектори:

а) **11001 - Јавни нефинансиски друштва**

Овој потсектор ги опфаќа јавните претпријатија како и трговските друштва кои во одреден дел се во сопственост на државата чијашто основна функција е задоволување на потреби од општ јавен интерес, а главно се финансираат од сопствени приходи.

б) **11002 - Домашни приватни нефинансиски друштва**

Овој потсектор ги опфаќа трговските друштва кои се независни правни субјекти - пазарни производители и кои не се под контрола на државни единици или нерезиденти.

в) **11003 - Непфинансиски друштва контролирани од странство**

Овој потсектор ги опфаќа трговските друштва кои се контролирани од нерезиденти.

12 - Финансиски друштва

Секторот „Финансиски друштва“, ги содржи сите институционални единици чијашто основна дејност е давање финансиски услуги. Овој институционален сектор го сочинуваат сите друштва коишто примарно се занимаваат со:

- а) Финансиско посредување (финансиски посредници) и/или
- б) Помошни финансиски активности (помошни финансиски институции).

Финансиското посредување претставува дејност во којашто институционалните единици се стекнуваат со финансиски средства или создаваат финансиски обврски за своја сметка, преку тргување со финансиски инструменти на отворените финансиски пазари. Во процесот на финансиско посредување, овие средства и обврски на финансиските посредници може да се појават со различен рок на доспевање, обем, степен на ризик и сл. Процесот на финансиско посредување ги канализира паричните средства помеѓу субјектите со вишок финансиски средства и оние со недостиг на овие средства. Финансиските посредници не дејствуваат само како агент на другите институционални единици, туку, преку стекнувањето на финансиски средства и креирањето на финансиски обврски за своја сметка, врз себе го преземаат и ризикот од своите активности.

Помошните финансиски институции вршат активности поврзани со процесите на финансиското посредување, т.е. нивните активности го олеснуваат финансиското посредување. Основна разлика во однос на финансиските посредници е дека помошните финансиски институции не го преземаат врз себе ризикот при стекнувањето на финансиски средства или преземањето на финансиски обврски.

Потсектори на финансиските друштва

Со исклучок на централната банка, сите потсектори од секторот „Финансиски друштва“ понатаму се делат на јавни финансиски друштва, домашни приватни финансиски друштва и на финансиски друштва контролирани од странство.

- 121 Централна банка

Централната банка е национална финансиска институција којашто извршува активности на емисија на пари, ја одржува внатрешната и меѓународната вредност на националната валута, и ги чува сите или дел од меѓународните резерви во земјата. Централна банка во Република Северна Македонија е Народна банка.

- 122 Друштва кои прибираат депозити, освен централната банка

Потсекторот „Друштва кои прибираат депозити, освен централната банка“, го сочинуваат сите финансиски друштва каде што при финансиското посредување главна активност е примање депозити и/или супститути слични со депозитите, давање кредити, и/или вложување во хартии од вредност. Во овој потсектор во Република Северна Македонија спаѓаат деловните банки и штедилниците.

- 123 Фондови на пазарот на пари

Потсекторот „Фондови на пазарот на пари“ (во понатамошниот текст: парични фондови), е составен од сите финансиски друштва чијашто основна дејност е издавање на акции/удели на инвестициски фондови, како супститути на депозитите (за институционалните единици и за сопствена сметка), потоа вложувања во акции/удели во други парични фондови, во краткорочни должнички хартии од вредност и/или во депозити.

- 124 Инвестициски фондови на непаричен пазар

Овој потсектор ги опфаќа сите колективни инвестициски шеми коишто се главно ангажирани во финансиското посредување (освен оние класифицирани како парични фондови). Тие издаваат акции/удели коишто не се слични на депозитите и инвестираат примарно во долгорочни финансиски средства и во нефинансиски средства. Инвестициските фондови може да бидат отворени, затворени и приватни инвестициски фондови.

- 125 Други финансиски посредници освен осигурителни друштва и пензиски фондови

Овој потсектор ги опфаќа сите финансиски друштва чијашто основна дејност е финансиско посредување преку создавање обврски различни од готовина, депозити или акции на инвестициски фондови, или поврзани со осигурување, пензиски и стандардизирани гарантни шеми од институционалните единици. Тука спаѓаат финансиските посредници чијашто главна дејност е долгорочно финансирање. Токму временскиот рок на пласманите е она што овој потсектор го издвојува од другите потсектори. Вообичаено, овие

финансиски посредници се специјализирани за кредитирање преку специјални финансиски аранжмани како што се лизингот, операциите со финансиските деривати и сл. Листата на финансиски посредници е многу долга, при што како позначајни би се издвоиле: финансиски лизинг компании, финансиски компании кои примарно се занимаваат со давање на кредити на нефинансиски претпријатија и домаќинства (финансиски друштва), специјализирани финансиски посредници кои вклучуваат дилери коишто работат за своја сметка и се специјализирани за работи на пазарот на хартии од вредност, друштва кои вршат финансирање на извозот и увозот на стоки (т.н. финансиски друштва за факторинг), и сл.

- **125К – КИБС: Клириншки интербанкарски системи АД Скопје (КИБС)**

Клириншка куќа - Клириншки интербанкарски системи АД Скопје е оператор на платен систем за мали меѓубанкарски плаќања. Платниот систем го сочинуваат КИБС и носителите на платен промет во Република Северна Македонија. Покрај услугите на платен систем, вршат испорака и на платежни услуги, услуги од дигитална доверба, како и други ИКТ услуги.

- **126 Помошни финансиски институции**

Потсекторот „Помошни финансиски институции“, ги опфаќа сите правни лица коишто главно се занимаваат со помошни финансиски дејности, односно дејности сродни на финансиското посредување, но коишто сами по себе не претставуваат финансиско посредување. Нивната функција е да го олеснат и потпомогнат финансиското посредување. Тука спаѓаат осигурителните брокерски друштва, агенциите за застапување во осигурувањето, инвестициските советници, брокерите и дилерите кои работат за сметка на други, друштвата за управување со пензиските фондови, друштвата за управување со инвестициските фондови, менувачниците, друштвата и регулаторните тела коишто ја обезбедуваат целокупната инфраструктура на финансискиот пазар како што се: берзата, институциите - регулатори на работењето со хартии од вредност, клириншките куќи, сметководствените и другите финансиски здруженија, супервизорските агенции и сл.

- **127 Затворени финансиски институции и позајмувачи на пари**

Потсекторот „Затворени финансиски институции и позајмувачи на пари“, (кредитори) ги опфаќа оние институционални единици коишто даваат финансиски услуги (но не и финансиско посредување, ниту помошни финансиски активности), при што најголем дел од нивните средства/обврски не се тргуваат на отворените финансиски пазари. Тука спаѓаат институционални единици или правни субјекти како што се трустовите, холдинг друштвата коишто поседуваат контролен пакет од сопственичкиот капитал на група подружници и чијашто основна дејност е сопственост над групата, без никакво дополнително администрирање или управување на единиците од самата група подружници, друштва со посебна намена (т.н. Special Purpose Entities-СПЕ) коишто ги зголемуваат средствата преку отворените финансиски пазари со цел тие да бидат искористени од страна на нивната фирма-мајка, институционални единици коишто даваат

финансиски услуги исклучиво од сопствени средства или од спонзори, на одредена група клиенти, при што ризикот од неплаќање на должникот го преземаат врз себе. Во овие единици спаѓаат позајмувачи на пари (кредитори), кредитни друштва (на пр. за давање на студентски кредити, кредити за поддршка на увозот/извозот и сл.), при што средствата ги обезбедуваат од спонзори, од државата или од непрофитни институции, заложувалници.

- **128 Осигурителни друштва**

Потсекторот „Осигурителни друштва“, ги вклучува сите финансиски друштва чијашто основна дејност е финансиско посредување во осигурувањето, главно во форма на директно осигурување или реосигурување. Осигурителните друштва даваат услуги за животно и неживотно осигурување, како и за реосигурување од евентуални загуби кај други осигурителни друштва. Неживотното осигурување вклучува разни форми на осигурување на индивидуалните институционални единици или група на институционални единици, и тоа од: пожар (на деловен и приватен имот), од одговорност (незгоди), автоодговорност, транспорт (бродски, авионски и сл.), од болест и повреди, финансиско осигурување (обезбедување на гаранции или осигурителни обврзници) и сл.

- **129 Пензиски фондови**

Потсекторот „Пензиски фондови“, ги вклучува приватните задолжителни и доброволни пензиски фондови коишто се формирани со цел да даваат пензиски бенефиции на специфична група на вработени. Овде се вклучени само оние пензиски фондови коишто имаат сопствени средства и обврски и извршуваат финансиски трансакции за сопствена сметка.

- **13 Држава**

Овој сектор ги опфаќа сите институционални единици формирани со цел да ја спроведуваат политиката на државата преку инструменти на економска регулација. Институционалните единици од секторот „Држава“, претставуваат непазарни производители чие производство е наменето за индивидуална и колективна потрошувачка и коишто главно се финансираат преку задолжителни плаќања од страна на другите сектори. Овој сектор, исто така, ги опфаќа и нефинансиски и финансиските друштва, како и непрофитните институции коишто им служат на домаќинствата (НПИСД) коишто вршат непазарно производство контролирано од страна на владините единици или фондовите за социјално осигурување.

Секторот „Држава“, ги опфаќа следните потсектори:

○ **1311 Централна влада**

Овој потсектор ги опфаќа сите административни единици на државата, како и другите централни органи чијашто надлежности вообичаено се протегаат на целата економска територија, со исклучок на управувањето со фондовите за социјално осигурување. Исто

така, тука се вклучуваат и оние непрофитни институции коишто се контролирани и главно се финансирани од страна на централната влада и чишто надлежности се протегаат врз целата економска територија. Во овој потсектор спаѓаат оние институционални единици кои се финансираат од Буџетот на Република Северна Македонија (буџетски корисници), како на пример: Владата, Парламентот, министерствата, судовите, националните заводи финансирани од државата, музеите, Државниот архив, националните библиотеки, затворите и казнено-поправните установи, државните студентски и старски домови, државните средни училишта, агенциите основани од страна на државата, Фондот за осигурување на депозити (ФОД), јавните претпријатија коишто со повеќе од 50% се финансирани од државата и сл.

- **1313 Локална самоуправа**

Овој потсектор ги вклучува оние видови јавни служби чишто надлежности се протегаат само на локални делови од економската територија, т.е. во рамките на единиците на локалната самоуправа, освен органите на фондовите за социјално осигурување на локално ниво. Овој потсектор ги вклучува и оние непрофитни институции и нефинансиски друштва коишто се основани, контролирани и финансирани главно од страна на локалните управи и чишто надлежности се ограничени на економската територија на локалните единици на самоуправа. Тука спаѓаат општините и советите на општините, општинските основни и средни училишта, општинските градинки, општинските комунални претпријатија, меѓуопштинските центри за социјална работа, месните заедници, домовите на култура, општинските старски домови и сл.

- **1314 Фондови за социјално осигурување**

Во овој потсектор припаѓаат: Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Република Северна Македонија, Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија и Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија. Тие претставуваат специјални институционални единици коишто функционираат на централно или на локално ниво, како посебни (независни) правни лица, бидејќи располагаат со сопствени фондови, имаат сопствени средства и обврски и извршуваат финансиски трансакции за своја сметка. Тука се вклучени и јавните здравствени установи (болници, здравствени домови, заводи за рехабилитација и бањско лекување и сл.).

- **14 Домаќинства (физички лица без самостојни вршители на дејност)**

Во овој сектор се вклучени физичките лица како и групите лица како потрошувачи. Опфатени се домаќинствата – физички лица чишто најголем извор на доход претставуваат платите и другите видови надоместоци и коишто се приматели на доход од сопственост (имот), приматели на пензии, како и приматели на други трансфери кои треба да се известат под шифрата С.14 Домаќинства (физички лица без самостојни вршители на дејност).

- **141 - Домаќинства - самостојни вршители на дејност**

Во овој сектор се вклучени претприемачи коишто произведуваат стоки наменети за пазарот и/или даваат финансиски и нефинансиски услуги. Исто така, овој сектор ги вклучува лицата и групите лица кои произведуваат стоки и нефинансиски услуги исклучиво за сопствена употреба односно домаќинствата чијашто најголема доходна категорија се состои од доход којшто сопствениците на домаќинствата го остваруваат со вршење на своите активности како производители на стоки и услуги наменети за пазарот. Тие можат да бидат работници за своја сметка или работодавачи, односно да имаат свои вработени. Тука се вклучени: самостојните вршители на дејност со личен труд и трговците поединци (занаетчиј, адвокати, нотари, слободни уметници и сл.).

За позициите за кои се известува на ниво на одделна сметка/партија/договор, а кога типот на договорна страна е резидент самостоен вршител на дејност, во ова поле ќе се извести сектор 141 - Домаќинства - самостојни вршители на дејност.

- **15 Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата**

Секторот „Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата“ (НПИСД) се состои од непрофитни институции коишто се независни правни субјекти (вклучувајќи ги и оние коишто се финансирани, но не и контролирани од државата). Нивни главни извори на средства се придонесите и доброволните прилози во пари или во стока од страна на членовите. Овие институции главно обезбедуваат стоки и услуги на домаќинствата или на заедницата бесплатно или по цени кои се економски незначајни (и на тој начин се класифицираат како непазарни производители). Овој сектор вклучува: синдикати, професионални и стручни здруженија, фондации, асоцијации на потрошувачи, политички партии, цркви и религиозни, културни и рекреативни здруженија, спортски клубови, добротворни и хуманитарни организации и сл.

2 Странство

Секторот „Странство“ ги опфаќа нерезидентните единици кои се ангажирани во трансакции со резидентни институционални единици или имаат други економски врски со резидентните единици. Нивните сметки обезбедуваат целосен приказ на економските врски на националната економија со странство. При класификацијата на секторот странство соодветно се применуваат насоките и критериумите од оваа точка од Упатството кои се однесуваат на секторот домашна (вкупна) економија.

Во рамки на секторот „Странство“ припаѓаат и сите меѓународни институции кои се распределуваат во потсектори согласно природата на нивната активност. Во случај кога договорната страна е меѓународна финансиска институција, за известување на ниво на одделна сметка/партија/договор или на ниво на агрегат, во полето за сектор ќе се извести С.26 - Меѓународни финансиски институции.

61. По исклучок, при известување за позицијата F29-L03 – „Обврски за неизвршени исплати по наплати од странство“ во ова поле ќе се извести потсектор/сектор С.11002 Нефинансиски друштва и соодветно за физички лица С.14, додека за позициите F29-L04 – „Обврски за

нераспределени приливи во пресметковна валута" и F29-L05 – „Обврски во странска валута за привремени уплати од домашни и странски лица за основање трговски друштва во Република Северна Македонија", во ова поле ќе се извести потсектор/сектор С.11002 или С.21 Нефинансиски друштва.

62. *Поле 19: **Дејности (DgrStrNKD)*** – преку избор на опција од шифрарник – Дејности се пополнува податок за дејноста. Ова поле се пополнува за оние позиции за кои се известува на ниво на агрегат и за тип на договорна страна резидент правно лице и самостоен вршител на дејност како и за позициите за кои се известува на ниво на одделна сметка/партија/договор, а кога типот на договорна страна е резидент самостоен вршител на дејност.

63. Економската дејност на договорната страна претставува статистичка класификација на договорните страни според нивните економски активности и се одредува согласно Националната класификација на дејности (НКД) на Државниот завод за статистика на Република Северна Македонија

64. Ова поле задолжително се пополнува кога се известува на ниво на агрегати за тип на договорна страна резидент правно лице и самостоен вршител на дејност, согласно Помошна табела 2 Како и кога се известува на ниво на одделна сметка/партија/договор, а кога типот на договорна страна е резидент самостоен вршител на дејност, согласно Помошна табела 1. Ова поле не се пополнува за тип на договорна страна нерезидент; .

65. Известувачот економската дејност треба да ја извести преку шифра дадена на петто ниво на „НКД" кодот.

66. Економската дејност секогаш се однесува на институционалната единица, а не на правното лице чиј дел е.

67. Доколку договорната страна е ангажирана во повеќе економски дејности, претежна дејност се зема предвид при определување на економската активност што треба да се извести.

68. *Поле 20: **Големина на договорната страна (DgrStrGolemina)*** – преку избор на опција од шифрарник – „Големина на договорната страна" се пополнува податок за големината на договорната страна утврдена во согласност со закон. Ова поле се пополнува за оние позиции за кои се известува на ниво на одделна сметка/партија/договор за резиденти и нерезиденти, правни лица и самостојни вршители на дејност, согласно Помошна табела 1.

V.3 Група на карактеристики В: Позиција и специфичности на позицијата

69. Со оваа група на карактеристики се дефинираат поодделните позиции и нивните специфичности.

70. *Поле 21: **Реден број на позиција (InstRbr)*** – се евидентира единствен, секвенцијален реден број на известениот ред во рамки на едно известување. Во случај на промени и корекции на веќе

доставени податоци до Народната банка, преку повикување на овој атрибут од ова поле за даден датум, ќе се идентификува редот кој се менува или коригира. Овој податок задолжително се известува и треба да биде поголем од нула.

71. *Поле 22: **Позиција (InstPozicija)*** – задолжително се пополнува за сите позиции согласно шифрарникот „Позиција“.

72. Дефинициите за категориите средства и обврски, вонбилансни ставки, приходи и расходи, комисионото работење, интерните односи и другите карактеристики за потребите на Кредитниот регистар вклучени во извештаите ги земаат предвид карактеристиките на различните билансни ставки, позициите од билансот на успех и други извештаи.

73. При известување на одделна сметка/партија/договор кај којашто на датумот на известување истовремено има износи од билансната и од вонбилансната евиденција, известувачот ќе ги извести сите износи преку избор на една позиција од „Шифрарник - Позиција“. Износите од вонбилансната евиденција ќе се идентификуваат преку избор на соодветна шифра од „Шифрарник - Припадност кон извештај“, како и преку соодветна шифра од „Шифрарник - Вид на износ“. Следствено, целокупната изложеност од една одделна сметка/партија/договор треба да се прикаже во иста позиција. При избор на шифра за позиција известувачот ќе ги применува следниве насоки: доколку се известува за кредитна изложеност за којашто на датумот на известување има износи и од билансна и од вонбилансна евиденција (на пример договор за пречекорување, неотповиклив кредитен лимит или слично) истите ќе се прикажат во некоја од позициите F29-A04 – „Побарувања за извршени плаќања по основ на дадени гаранции и акредитиви“, F4-A01 – „Побарувања за Кредити“, F4-A02 – „Побарување за Удели во синдицирани кредити“ и слично. Во случај кога изложеноста се состои само од вонбилансна изложеност и евентуално од побарувања по провизии и надомести и/или побарувања по камата, истите ќе се прикажат во некоја од позициите VE-01 – „Издадени непокриени гаранции (вон-билансна евиденција)“, VE-03 – „Неискористени неотповикливи кредитни лимити (вон-билансна евиденција)“ и слично.

74. *Поле 23: **Број на сметка/партија/договор (InstBr)*** – задолжително се пополнува бројот на сметката/партијата/договорот за сите позиции кои се известуваат на ниво на одделна сметка/партија/договор. Ова поле не се пополнува за позициите кои се известуваат на ниво на агрегати.

75. Бројот на кредитната партија секоја банка го прикажува по сопствен формат. Доколку во рамките на иста кредитна партија постојат побарувања изразени во различна валута или дел од кредитната партија е обезбеден со паричен депозит којшто ги исполнува условите за првокласен инструмент за обезбедување дефинирани со регулативата на Народната банка за методологијата за управување со кредитниот ризик, тогаш се пријавува истиот број на кредитната партија со додавање на ознаката „/X“.

Пример 1, за главница во денари со девизна клаузула ќе се пријави „број на кредитната партија/1“, за провизијата во денари ќе се пријави „број на кредитната партија/2“ итн.

Пример 2, за кредитна партија којашто делумно е обезбедена со паричен депозит, за делот обезбеден со паричниот депозит ќе се пријави „број на кредитната партија/1“, а за необезбедениот дел од кредитната партија со паричен депозит ќе се пријави „број на кредитната партија/2“ итн.

76. За депозитите, хартиите од вредност, финансиските деривативи, за обврските врз основа на кредити, заеми како и за сите останати позиции од средствата и обврските, во ова поле секоја банка го пополнува бројот по сопствен формат, согласно кој го идентификува средството/обврската во својата евиденција.

77. **Поле 24: Намена на кредити и депозити (InstNamena)** - се внесува за позициите за побарувања врз основа на кредити и обврските врз основа на депозити. Ова поле се пополнува согласно шифрарникот - Намена на кредити и депозити. Во случај кога еден кредит има различни намени за користење известувачот ја пријавува намената којашто преовладува. Ова поле се пополнува за побарувањата врз основа на кредити и за обврските за депозити коишто се известуваат на ниво на одделна сметка/партија/договор, како и за обврските врз основа на депозити кои се известуваат на ниво на агрегати.

78. Побарувањата врз основа на кредити и удели во синдицирани кредити, како и депозитите кои се известени во позициите чекови, покриени акредитиви, покриени гаранции и други средства за документарно работење се прикажуваат во соодветно пропишаните намени со примена на следните шифри:

- Шифра „**F22-L04001**“ - **Депозити за порамнување на отворените акредитиви во домашниот платен промет** – во оваа намена се класифицираат сите оние депозити кои известувачот ги примил од своите клиенти со цел да служат за порамнување на нивните отворени акредитиви во домашниот платен промет.
- Шифра „**F22-L04002**“ - **Депозити за порамнување на отворените гаранции во домашниот платен промет** – во оваа намена се класифицираат сите оние депозити кои известувачот ги примил од своите клиенти со цел да служат за порамнување на нивните отворени гаранции во домашниот платен промет.
- Шифра „**F22-L04003**“ - **Депозити за плаќање налози и дознаки во странство** – во оваа намена се класифицираат сите оние депозити кои известувачот ги примил од своите клиенти со цел да служат за плаќање налози и дознаки во странство.
- Шифра „**F22-L04004**“ - **Депозити за покрите за акредитиви во странство** – во оваа намена се класифицираат сите оние депозити кои известувачот ги примил од своите клиенти со цел да служат како покрите за акредитиви во странство.

- Шифра „**F22-L04005**” - **Депозити за покритие за гаранции во странство** – под оваа намена се класифицираат сите оние депозити кои известувачот ги примил од своите клиенти со цел да служат како покритие за гаранции во странство.
- Шифра „**F22-L04006**” - **Депозити за покритие за акредитиви во земјата** – под оваа намена се класифицираат сите оние депозити кои известувачот ги примил од своите клиенти со цел да служат како покритие за акредитиви во земјата.
- Шифра „**F22-L04007**” - **Депозити за покритие за гаранции во земјата** – под оваа намена се класифицираат сите оние депозити кои известувачот ги примил од своите клиенти со цел да служат како покритие за гаранции во земјата.
- Шифра „**F22-L04008**” - **Депозити за купување странски парични средства** – под оваа намена се класифицираат сите оние депозити кои известувачот ги примил од своите клиенти за купување странски парични средства.
- Шифра „**F22-L04009**” - **Депозити кај Народна банка по вредноста на увозот на одредени стоки и услуги и користење странски кредити** - под оваа намена се класифицираат сите оние депозити кај Народна банка по вредноста на увозот на одредени стоки и услуги и користење странски кредити.
- Шифра „**F22-L04010**” - **Депозити покритие за чекови** – под оваа намена се класифицираат сите оние депозити кои известувачот ги примил од своите клиенти како покритие за чекови.
- Шифра „**F22-L04011**” - **Депозити покритие за кредитни писма** – под оваа намена се класифицираат сите оние депозити кои известувачот ги примил од своите клиенти како покритие за кредитни писма.
- Шифра „**OD**” - **Други намени на депозити** – оваа шифра ги опфаќа депозитите со различни намени од горенаведените.
- Шифра „**F4AP**” - **Потрошувачки кредити со дефинирана намена** - Потрошувачките кредити со дефинирана намена се одобруваат на физички лица. Овие кредити се наменети за лична потрошувачка на физичките лица и ги опфаќаат кредитите за финансирање на активности коишто **не се поврзани** со професијата и деловното работење на физичките лица и самостојните вршители на дејност. За еден кредит да се известува како потрошувачки кредит со дефинирана намена, неопходно е во склучениот договор за кредит да биде дефинирана конкретната намена на потрошувачкиот кредит. Вообичаено, станува збор за посебно структурирани кредитни производи кои известувачите ги нудат како потрошувачки кредити со конкретно дефинирана намена (пр. потрошувачки кредити за финансирање на школување, здравствени потреби, купување на апарати за

домаќинство, ИТ опремување на домаќинството, годишни одмори и слично). Оттука, доколку конкретната намена на потрошувачкиот кредит не е наведена во склучениот договор за кредит или во договорот за потрошувачки кредит не се прави повикување на посебно структуриран потрошувачки кредит со дефинирана намена, тогаш така одобрениот потрошувачки кредит не може да се опфати во оваа категорија дури и во случаите кога известувачот има неформална информација околу намерата на домаќинството за што ќе се користат средствата од одобрениот потрошувачки кредит.

- Шифра **„F4ANP“ - Потрошувачки кредити без дефинирана намена** – Потрошувачките кредити без дефинирана намена се одобруваат на физички лица. Овие кредити се наменети за лична потрошувачка на физичките лица и ги опфаќаат кредитите за финансирање на активности коишто **не се поврзани** со професијата и деловното работење на физичките лица и самостојните вршители на дејност. Оваа група кредити ги опфаќа општите потрошувачки кредити на физичките лица, за коишто во склучениот договор за кредит не е дефинирана намената на потрошувачкиот кредит, ниту се прави повикување на посебен потрошувачки кредитен производ со дефинирана намена.
- Шифра **„F4A21“ - Автомобилски кредити** - Автомобилските кредити се кредитите одобрени на физичките лица кои се користат за купување на автомобили и други превозни средства.
- Шифра **„F4B-1“ - Кредити за купување, изградба и реновирање станбен објект** – Во рамки на оваа намена спаѓаат кредитите за купување, реновирање и изградба на објекти за домување, како и други инвестирања во станбени единици. Корисници на овие кредити се физички лица, самостојни вршители на дејност, нефинансиските друштва и непрофитните институции кои им служат на домаќинствата.
- Шифра **„F4B-2“ - Кредити за купување, изградба и реновирање деловен објект** – Во рамки на оваа намена спаѓаат кредитите за купување, реновирање и изградба на деловни објекти, како и други инвестирања во деловни единици. Корисници на овие кредити се сите типови на договорна страна.
- Шифра **„F4A11“ – Кредити по кредитни картички** - Кредитите по кредитни картички се однесуваат на кредитите искористени од сите типови на договорна страна, преку кредитни картички.
- Шифра **„F41“ - Пречекорување на платежни сметки** – Пречекорувањето на платежните сметки претставуваат негативни долговни салда по платежните сметки на клиентите (сите типови на договорна страна) без разлика дали пречекорувањето е во рамките или над лимитот договорен помеѓу известувачите и клиентите.

- Шифра „**F4C-2**” - **Кредити за обртни средства** – Кредитите за обртни средства се наменети за финансирање на потребите за дополнителни обртни средства, плаќање на обврските кон добавувачите како и за одржување на тековната ликвидност. Корисници на овие кредити може да бидат правните лица и самостојни вршители на дејност.
- Шифра „**F4C-52**” - **Кредити за купување други недвижности** - Во рамки на кредитите за купување други недвижности се пријавуваат одобрените кредити на сите типови на договорна страна за купување на недвижен имот различен од станбени и деловни објекти, како на пример земјиште. Доколку земјиштето е купено со цел да се искористи во градежни активности за изградба на станбен или деловен објект, тогаш се известува во категоријите под шифра „F4B-1” или под шифра „F4B-2”.
- Шифра „**F4C-53**” - **Кредити за купување опрема** - Кредитите за купување опрема се одобруваат на правните лица и самостојни вршители на дејност а се наменети за купување на опрема и машини потребни за извршување на нивните деловни активности.
- Шифра „**F4C-54**” - **Кредити за други основни средства** – Кредитите за други основни средства се одобруваат за набавка на други основни средства потребни за извршување на деловни активности, различни од недвижности (станбен, деловен објект или други недвижности) и опрема, коишто се опфатени во погорните категории. Овие кредити се наменети за правните лица и самостојните вршители на дејност.
- Шифра „**F4C-55**” - **Кредити за финансирање на извозот** - Во рамки на кредитите за финансирање на извозот се опфаќаат кредитите што се одобрени на правните лица и самостојните вршители на дејност за покривање на нивните потреби за финансирање на продавање, размена и/или подароци на стоки и услуги помеѓу резиденти и нерезиденти.
- Шифра „**F4C-56**” - **Кредити за финансирање на увоз** - Во рамки на кредитите за финансирање на увозот се опфаќаат кредитите што се одобрени на правните лица и самостојните вршители на дејност за покривање на нивните потреби за финансирање на купување, размена и/или подароци на стоки и услуги помеѓу нерезиденти и резиденти. Во случај кредитот да се користи истовремено и за извозни и увозни потреби ќе се извести во рамки на кредитите за обртни средства под шифра „F4C-2”.
- Шифра „**F4C-1**” - **Други кредити** – Во категоријата други кредити спаѓаат сите оние кредити одобрени на сите типови на договорни страни за намени различни од гореспоменатите.

79. *Поле 25: Револвинг кредит (InstRev)* – ова поле се пополнува за позициите за Побарување/Обврски за кредити, согласно Помошна табела 4 и шифрарникот „Револвинг кредит”. Се пополнува „1” доколку позицијата се однесува на револвинг кредит или „0” доколку не се однесува на револвинг кредит.

80. „Револвинг кредити“ се договори склучени помеѓу известувачите и клиентите, кои им овозможуваат на клиентите да земат кредит во текот на одреден временски период и до одреден износ, и да го отплатат кредитот по свое видување најдоцна до крајниот договорен рок. Револвинг кредитите ги имаат следниве карактеристики: а. клиентите може да ги користат или да повлекуваат средства до износот на претходно одобриениот кредитен лимит без обврска да дадат претходна најава на известувачот; б. износот на одобриениот кредит може да се зголемува или да се намалува, како што се користат или враќаат средствата; в. кредитот може да се користи и да се отплаќа повеќе пати; и г. не постои обврска за регуларна отплата на кредитот. Револвинг кредитите не ги опфаќаат кредитите коишто се одобрени преку кредитни картички.

81. *Поле 26: **Валути (InstVal)*** – задолжително се пополнува троцифрената нумеричка шифра од шифрарникот „Валути“ (на пример 978 за евро, 036 за австралиски долар и слично).

82. Во ова поле се известува за валутите во кои се деноминирани позициите.

83. Ова поле се известува за сите позиции коишто се известуваат на ниво на сметка/партија/договор и на ниво на агрегат и коишто се номинирани во македонски денари или во било која странска валута, во согласност со Помошна табела 4: „Известување на позициите по одделни карактеристики од групата В кои треба да се известат (со исклучок на карактеристиките за Кредитен регистар)“. Известувачите треба да ја идентификуваат валутната структура на сите позиции од средствата и обврските за периодот за кој треба да се известат.

84. *Поле 27: **Валутна клаузула (InstValKZ)*** – задолжително се пополнува со избор на шифра од шифрарникот „Валути“, согласно Помошна табела 4.

85. Ова поле се известува за сите позиции коишто се известуваат на ниво на сметка/партија/договор и на ниво на агрегат и коишто се номинирани во македонски денари или во било која странска валута, согласно Помошна табела 4: „Известување на позициите по одделни карактеристики од групата В кои треба да се известат (со исклучок на карактеристиките за Кредитен регистар)“. Доколку партијата има валутна клаузула се внесува шифра на валута со три бројки дадена во шифрарникот „Валути“, додека доколку позицијата нема валутна клаузула се внесува истата шифра на валутата која е внесена во полето „Валута“ (поле 26).

86. Известувачите мора да обезбедат идентификација на валутната структура на сите позиции од средствата и обврските за периодот за кој се известува.

87. *Поле 28: **Оригинална рочност на доспевање (InstORD)*** – задолжително се пополнува за позициите кои се известуваат на ниво на агрегат согласно Помошна табела 4: „Известување на позициите по одделни карактеристики од групата В кои треба да се известат (со исклучок на карактеристиките за Кредитен регистар)“. Ова поле се пополнува преку избор на соодветна шифра на рочни блокови од шифрарникот „Оригинална рочност на доспевање“. Полето не се пополнува кај позициите кои се известуваат на ниво на одделна сметка/партија/договор.

88. Оригиналната рочност на доспевање се однесува на рокот на траење на финансискиот инструмент.

89. Шифрарникот ги содржи следните шифри:

- Шифрата **„S” - по видување**, се внесува во случај да станува збор за агрегат кој се однесува на депозити кои на барање на клиентот може веднаш да се претворат во пари, без одложување, ограничување или плаќање на казнени пенали.
- Шифрата **„O” - преку ноќ**, се внесува во случај да станува збор за агрегат кој се однесува на прекуноќни депозити. Како примери за прекуноќните депозити ги издвојуваме позитивните салда на платежните сметки и депозитите преку ноќ. Прекуноќните депозити ги вклучуваат како депозитите кои носат камата, така и бескаматните депозити.
- Шифрата **„M 1” - над 1 ден до 1 месец (вклучително и завршетокот на месецот)**, се внесува за агрегати кои се однесуваат на инструменти со рок на доспевање над еден ден до (вклучително) еден месец;
- Шифрата **„M13” - над 1 до 3 месеци**, се внесува за агрегати кои се однесуваат на инструменти со рок на доспевање над еден месец до (вклучително) три месеци;
- Шифрата **„M3C” - над 3 до 12 месеци**, се внесува за агрегати кои се однесуваат на инструменти со рок на доспевање над три месеци до (вклучително) 12 месеци;
- Шифрата **„Y12” - над 12 до 24 месеци**, се внесува за агрегати кои се однесуваат на инструменти со рок на доспевање над дванаесет месеци до (вклучително) дваесет и четири месеци;
- Шифрата **„Y25” - над 24 до 60 месеци**, се внесува за агрегати кои се однесуваат на инструменти со рок на доспевање над дваесет и четири месеци до (вклучително) шеесет месеци;
- Шифрата **„Y5A” - над 60 до 120 месеци**, се внесува за агрегати кои се однесуваат на инструменти со рок на доспевање над шеесет месеци до (вклучително) сто и дваесет месеци; и
- Шифрата **„YA ” - над 120 месеци**, се внесува за агрегати кои се однесуваат на инструменти со рок на доспевање над сто и дваесет месеци.

90. Поле 29: **Датум на склучување на договорот/ датум на купување/продавање на хартиите од вредност (InstDatDogovor)** – задолжително се пополнува за позициите кои се

известуваат на ниво на одделна сметка/партија/договор, согласно Помощна табела 4. Полето не се пополнува за позициите кои се известуваат на ниво на агрегат.

91. Под датум на склучување на договорот се подразбира датумот кога договорот бил потпишан од двете договорни страни. Така, датумот на склучување на договорот/на креирање е датумот на кој настанал договорниот однос, односно датумот на кој договорот станува обврзувачки за сите страни. Датумот на склучување на договорот/на креирање се однесува на датумот на склучување на правниот договор што довел до креирање на инструментот/производот.

92. Датумот на склучување на договорот/на креирање е ист со датумот на кој договорот од кој произлегува инструментот станува обврзувачки, што од практични причини се смета за датум на потпис наместо датум на комплетирање на документацијата. Во врска со ова, се појаснува дека иако информациите се обезбедуваат на ниво на инструмент/производ, тоа генерално го означува датумот на настанување на договорот од кој произлегува инструментот/производот.

93. За пречекорувањата на платежните сметки со договорен кредитен лимит, датумот на склучување на договорот е датумот на кој кредитниот лимит е договорен со договор.

94. Кога се известуваат позиции кои се однесуваат на хартиите од вредност за кои треба да се известува по одделен договор/позиција, во ова поле се пополнува датумот на купување/продавање на хартијата.

95. Договорот може да означува и иден датум T+1 на кој инструментот ќе биде осмислен, во тој случај, во моментот T+1 кога инструментот станува релевантен за известување, датумот кога е потпишан договорот (т.е. T+0) се смета како датум кога обврските станале обврзувачки (пример: форвард договори за откуп).

96. Во случај на повторно започнување/обновување или реструктуирање, кога постојниот договор е заменет со нов договор (т.е. кога сите или некои од условите се променети), новиот инструмент/производ што произлегува се внесува како нов запис во базата на инструменти/производи (според новиот договор). Во овој запис е пријавен датумот на креирање на кој е склучен новиот договор.

97. Пополнувањето на датумот на склучување на договорот за изложеностите на кредитен ризик е во согласност со подзаконската регулатива на Народната банка за функционирање на Кредитниот регистар.

98. *Поле 30: **Датум на иницијално издавање на хартијата од вредност (InstDatumIzd)*** – се пополнува за позициите кои се однесуваат на вложувања во хартии од вредност (на страната на средствата) и на обврски врз основа на издадени хартии од вредност (на страната на обврските), а кои се известуваат на ниво на одделна сметка/партија/договор.

99. Во полето се внесува датумот на иницијалното издавање на хартијата од вредност од издавачот. Како „Датум на иницијално издавање“ се пишуваат денот, месецот и годината кога е издадена хартијата од вредност.

100. *Поле 31: **Датум на одобрување/порамнување (InstDatSett)*** – задолжително се пополнува за позициите кои се известуваат на ниво на одделна сметка/партија/договор, согласно Помошна табела 4.

101. Датум на порамнување се однесува на датумот на кој условите наведени во договорот се или можат да се извршат за прв пат, односно датумот на кој финансиските инструменти/производи првично се разменуваат или креираат. Датумот на порамнување на инструментот е датумот на кој инструментот бил употребен или извлечен за прв пат по датумот на креирање на инструментот. Во таа смисла, тоа е датумот на кој (дел или сите) средства се испраќаат.

102. Датумот на порамнување се однесува на инструментот/производот наместо на договорот врз основа на кој е создаден инструментот. Со други зборови, за разлика од датумот на креирање (склучување на договорот), кој е наведен во договорот, датумот на порамнување е специфичен за инструментот/производот врз основа на вистинската употреба на условите наведени во договорот.

103. Датумот на кој должникот за прв пат повлекува средства по одреден инструмент/производ, или кога средствата за прв пат му се испраќаат на должникот, по склучување на законски обврзувачки договор со договорната страна, се пријавува во полето за податоци „датум на одобрување/порамнување“.

104. Имено, во полето се внесува датум на првиот излез/влез на пари. Доколку станува збор за изложеност кај која нема излез на пари (гаранција, акредитив), изложеност врз основа на дозволени пречекорувања, кредитни картички и слично, во ова поле се става датумот на склучување на договорот (истиот датум од поле 26). Доколку побарувањето/обврската се состои само од камата и/или од провизија и во случај на консолидација на повеќе кредитни партии се пополнува „01.01.1900“.

105. За револвинг кредитни инструменти, каде што дебитното салдо должникот може да го надополни, во ова поле се известува датумот на кој должникот за прв пат ги искористил средствата. Исто така, за производите дозволено пречекорување на платежна сметка или производи поврзани со кредитна картичка (производи со договорен кредитен лимит), датум на одобрување/порамнување е датумот на кој должникот повлекол средства од кредитниот лимит за прв пат.

106. *Поле 32: **Датум на достасување (InstDatDosp)*** – задолжително се пополнува за позициите кои се известуваат на ниво на одделна сметка/партија/договор, согласно Помошна табела 4.

107. Датумот на достасување се однесува на договорниот датум на достасување на инструментот, односно датумот до кој сите средства повлечени/уплатени од тој инструмент договорно треба да бидат крајно платени/вратени и сите неповлечени средства повеќе не можат да се подигнат. Во полето се внесува крајниот датум на достасување на изложеноста/обврската. Се внесува крајниот

датум на достасување на побарувањето/обврската, согласно со договорот односно последната договорена исплата/наплата или датумот пред којшто неможе предметот на договорот да се откупи (пример: должнички хартии од вредност), или пред којшто може да се откупи но со плаќање на казна (на пример некои видови на депозити).

108. Датум на достасување се однесува на датумот наведен (доколку го има) во договорот што доведува до креирање на инструментот. Општо земено, договорот ги специфицира условите за сите инструменти што можат да произлезат од договорот. Сепак, датумот на достасување во договорот може да не биде конкретно предвиден за секој поединечен инструмент. Одредени инструменти (на пр., некои кредитни картички, заеми за акции или отворени договори за обратен откуп) немаат конечен датум на достасување дефиниран во договорот поради фактот што инструментите се од континуирана природа или имаат вградени опционалности. Во овие случаи во ова поле се пополнува „01.01.2200“.

109. За инструменти кои се отплаќаат на барање или на краток рок, ако за таквите инструменти е наведен датумот на достасување, тогаш се пријавува тој датум.

110. За изложеноста врз основа на гаранции, акредитиви, кредитни картички, платежни сметки и слични производи, во оваа позиција се внесува рокот на важноста.

111. За пречекорувањата на платежни сметки со договорен кредитен лимит, датумот на достасување е датумот на кој кредитниот лимит ќе биде отповикан во согласност со договорот за кредитниот лимит.

112. При ануитетска отплата или отплата на рати, се внесува датумот на достасување на последниот ануитет/рата.

113. Доколку побарувањето/обврската се состои само од камата и/или од провизија се пополнува „01.01.1900“.

114. Доколку датумот на доспевање на инструментот е изминат, тоа не мора да значи дека инструментот е раскинат и затоа повеќе не е предмет на известување. На пример, доколку се земе во предвид инструмент кој не е исплатен до датумот на доспевање: инструментот останува предмет на известување со оглед дека постои заостанат долг и во овој случај тој сè уште се чува и/или се сервисира.

*115. Поле 33: **Отказан рок со најава (InstDOtkazRok)*** – задолжително се пополнува за депозитите отповикливи со најава, преку избор на шифра од шифрарникот на рочни блокови за отказан рок.

116. Депозитите отповикливи со најава, се непреносливи депозити без договорена рочност со кои клиентите не може да располагаат без претходна најава. Во зависност од одредбите од

договорот, со средствата не може да се располага пред истекот на периодот на најава или е можно само со плаќање на пенали.

117. Отказниот рок е договорениот период помеѓу поднесувањето на барањето за располагање со депозитот и моментот во којшто средствата од депозитот се вистински ставени на располагање.

118. Под отказан рок се подразбира и периодот кој не е договорен, но кој de facto мора да истече пред можноста да се располага со депозитот.

119. Депозитите достапни во рок од еден работен ден, односно до крајот на работниот ден од денот кога е поднесено барањето за располагање со средствата, немаат отказан рок.

120. При изборот на рочниот рок за отказниот рок со најава, неопходно е да се вклучи секој започнат месец во вредноста на ова поле како да поминал целиот месец.

121. Вредноста на ова поле е изразена во месеци, при што секој месец има календарски број на денови. Вредноста на полето се одредува како и за полето „Оригинална рочност“.

122. При внесување на вредноста на ова поле треба да се има предвид дека:

- кога се известуваат позициите за депозитите различни од депозити со најава, односно депозитите без најава не се пополнува полето „Отказан рок со најава“.
- кога се известуваат депозити со отказан рок со најава за кои не е поднесено барање за располагање со депозитот – за вредноста на полето „ Отказан рок со најава “ се внесува соодветен рочен блок согласно договорот.

123. Поле 34: Субординиран, хибриден или капитален инструмент (InstDSUBHibKap) – во ова поле се внесува вредност од шифрарник на Субординирани, хибридни и капитални инструменти, кај сите означени позиции согласно Помошна табела 4: „Известување на позициите по одделни карактеристики од групата В кои треба да се известат (со исклучок на карактеристиките за Кредитен регистар)“.

124. Субординираните должнички инструменти се вид на финансиски инструменти кои може да се реализираат откако ќе бидат подмирени сите побарувања со повисок приоритет на наплата (на пример депозити и кредити), што им дава карактеристики на акции и останат сопственички капитал.

125. За известувачки потреби субординираниот долг се третира согласно природата на финансискиот инструмент, односно како депозити, кредити или хартии од вредност освен акции, додека неговиот статус се одредува преку внесување на вредност за ова поле. Само одредени

должнички инструменти може да имаат карактеристики на субординирани и хибридни капитални инструменти и вредност во оваа поле се внесува само за тие инструменти/позиции.

126. Согласно дадениот шифрарник кај означените позиции може да се стави една од следниве шифри:

- Шифрата **„SB“ - субординирани**, се внесува само кај инструменти/позиции на страната на обврските од билансот на состојба кои на датумот на известување имаат карактеристики на субординиран инструмент.
- Шифрата **„HB“ – хибридни**, се внесува само кај инструменти/позиции на страната на обврските од билансот на состојба кои на датумот на известување имаат карактеристики на хибриден инструмент.
- Шифрата **„CP“ – капитални**, се внесува само кај инструменти/позиции на страната на обврските од билансот на состојба кои имаат карактеристики на капитал а не се опфатени во претходните две шифри.

127. *Поле 35: **Статус на ограничен износ (InstDOgIznSts)*** – се внесува вредност од шифрарникот „Статус на ограничен износ“, за сите позиции означени во Помошна табела 4: „Известување на позициите по одделни карактеристики од групата В кои треба да се известат (со исклучок на карактеристиките за Кредитен регистар)“.

128. Во полето се внесува статусот на позицијата која се однесува на обврските за кои повлекувањето е ограничено, блокирано или ограничено и блокирано врз основа на закон, регулатива или политика на известувачот.

129. Шифрарникот ги содржи следните шифри:

- Шифрата **„-Z“ – неприменливо**, се внесува доколку позициите за кои е означено дека треба да се пополни ова поле немаат статус на ограничена, блокирана или ограничена и блокирана обврска.
- Шифрата **„BO“ - блокирана обврска**, се внесува доколку станува збор за позиција која се однесува на обврска кај која сопственикот не може да располага со своите средства бидејќи истите се блокирани врз основа на закон, регулатива или политика на известувачот.
- Шифрата **„OO“ - ограничена обврска**, се внесува доколку станува збор за позиција која се однесува на обврска кај која средствата може само за одредена намена да се префрлат на сметките на сопственикот (на пример, средства издвоени по судски налог и слично).

- Шифрата **„BOO“**, **блокирана и ограничена обврска**, се внесува доколку станува збор за позиција која истовремено има статус и на ограничена и блокирана обврска.

130. *Поле 36: **Вграден дериватив (InstDVgDer)*** – се внесува шифра согласно шифрарникот „Вграден дериватив“, за позициите означени во Помошна табела 4: „Известување на позициите по одделни карактеристики од групата В кои треба да се известат (со исклучок на карактеристиките за Кредитен регистар)“. Се внесува вредност „1“ доколку позицијата има вграден дериватив или „0“ доколку нема вграден дериватив.

131. Вградениот дериватив е неделива компонента на финансиските инструменти. Деривативот поврзан со финансискиот инструмент кој може договорно да се издвои од тој инструмент или кој има различна договорна страна од онаа на инструментот, не е вграден дериватив, туку е посебен финансиски инструмент.

132. *Поле 37: **Релативна променлива (InstDRelProm)*** – се внесува шифра од шифрарникот „Релативна променлива“, за позициите означени во Помошна табела 4: „Известување на позициите по одделни карактеристики од групата В кои треба да се известат (со исклучок на карактеристиките за Кредитен регистар)“.

133. Релативната променлива е променлива врз основа на која се менува вредноста на деривативот или на финансискиот инструмент/посебна позиција со вграден дериватив. Во ова поле се означуваат различните видови на деривативни финансиски инструменти, вклучувајќи ги и вградените деривативи.

134. Полето е тесно поврзано со полето „вграден дериватив“, и со позициите за деривативи (од шифрарникот „Позиции“). Доколку позицијата нема вграден дериватив тогаш релативната променлива се однесува на деривативните финансиски инструменти. Доколку позицијата има вграден дериватив тогаш променливата се однесува на тој вграден дериватив. Овие две можности се исклучуваат една со друга.

135. Шифрарникот ги содржи следните шифри:

- Шифрата **„KS“** се внесува за позициите кои се однесуваат на деривативен финансиски инструмент чијашто релативна променлива е **каматна стапка** (на пример, фјучерс договор на каматната стапка).
- Шифрата **„DK“** се внесува за позициите кои се однесуваат на деривативен финансиски инструмент чијашто релативна променлива е **девизен курс** (на пример, кредит со еднонасочна валутна клаузула).
- Шифрата **„KK“** се внесува за позициите кои се однесуваат на деривативен финансиски инструмент којшто има две релативни променливи и тоа и **девизен курс и каматни стапки** (на пример, валутно – каматен договор за размена).

- Шифрата „**CH**“ се внесува за позициите кои се однесуваат на деривативен финансиски инструмент чијашто релативна променлива е **цената на сопственичките хартии од вредност**.
- Шифрата „**CR**“ се внесува за позициите кои се однесуваат на деривативен финансиски инструмент чијашто релативна променлива е **кредит**.
- Шифрата „**ST**“ се внесува за позициите кои се однесуваат на деривативен финансиски инструмент чијашто релативна променлива е **стока** како на пример (1) финансиски инструмент од трансакција со short selling со кој известувачот се обврзал да испорача стока или деривативен финансиски инструмент поврзан со фјучерс договор за купопродажба на нафта.
- Шифрата „**IX**“ се внесува за позициите кои се однесуваат на деривативен финансиски инструмент чијашто релативна променлива е **берзански индекс или фиксна кошница со сопственички или должнички инструменти**. На пример се однесува на дериват чија релативна променлива е специфичен берзански индекс (на пример опција базирана на некој конкретен берзански индекс) или деривативен финансиски инструмент чија релативна променлива е кошница со акции (на пример, фјучерс договор за купување на акции на одредена институција, каде што се купуваат по 100 единици од секоја акција).
- Шифрата „**NK**“ се внесува за позициите кои се однесуваат на деривативен финансиски инструмент чијашто релативна променлива се **краткорочна должничка хартија од вредност (инструмент на пазарот на пари)**. Оваа шифра се однесува само за трансакции со short selling.
- Шифрата „**HD**“ се внесува за позициите кои се однесуваат на деривативен финансиски инструмент чијашто релативна променлива се **долгорочни должнички хартии**. Оваа шифра се однесува само за трансакции со short selling.
- Шифрата „**SH**“ се внесува за позициите кои се однесуваат на деривативен финансиски инструмент чијашто релативна променлива се **сопственички хартии од вредност**. Оваа шифра се однесува само за трансакции со short selling.
- Шифрата „**OP**“ се внесува за позициите кои се однесуваат на деривативен финансиски инструмент чијашто релативна променлива се **останати релативни променливи или комбинација на променливи**.

136. *Поле 38: Идентификатор на хартија од вредност (InstHoVTip)* – во ова поле се внесува вредност кај сите означени позиции согласно Помощна табела 4: „Известување на позициите по одделни карактеристики од групата В кои треба да се известат (со исклучок на карактеристиките за Кредитен регистар)“, преку избор на шифра согласно шифрарник - Релативна променлива.

137. Во полето се внесува шифра согласно шифрарник „Идентификатор на хартија од вредност“ од ова упатство, односно се означува дали хартијата се идентификува преку ИСИН (шифра „ISIN“), или друг идентификационен број (шифра „OTID“).

138. Ова поле се пополнува само за вложувања во хартии од вредност (на страната на средствата) и за обврски врз основа на издадени хартии од вредност.

*139. Поле 39: **Алфанумеричка ознака на хартија од вредност (InstIDHoV)*** – во ова поле се внесува вредност кај сите означени позиции согласно Помошна табела 4: „Известување на позициите по одделни карактеристики од групата В кои треба да се известат (со исклучок на карактеристиките за Кредитен регистар)“.

140. Во полето се внесува алфанумеричката ознака на хартијата од вредност согласно видот на идентификатор на хартијата означен во посебното поле за идентификација.

141. ИСИН кодот претставува меѓународен идентификациски број на хартијата од вредност одредена во согласност со одредбите на Меѓународната организација за стандарди (ИСО) кои се употребуваат во меѓународната трговија со хартии од вредност. ИСО пропишува единствен начин на означување на различните видови на хартии од вредност за да може меѓународното тргување со тие хартии да биде транспарентно.

142. Доколку хартијата од вредност за која се известува нема ИСИН код тогаш за истата треба да сезначи дали се идентификува преку друг идентификационен број.

143. Податоците за идентификација на издавачот на сопственичките и должничките хартии од вредност кои ги поседува институцијата што известува мора да бидат ажурирани и во согласност со најновите достапни податоци во извештајниот период. Притоа, известувачот не може да се регистрира себеси како договорна страна доколку нема соодветни информации за вистинските договорни страни.

*144. Поле 40: **Котација (InstHoVKotacija)*** – се внесува соодветна шифра од шифрарникот „Котација“, за позициите означени во Помошна табела 4: „Известување на позициите по одделни карактеристики од групата В кои треба да се известат (со исклучок на карактеристиките за Кредитен регистар)“.

145. Полето се пополнува за вложувањата во сопственички и должнички хартии од вредност кои се известуваат по одделна сметка/партија/договор на страната на средствата, за обврските врз основа на издадените должнички хартии од вредност кои се известуваат на ниво на одделна сметка/партија/договор, како и за сопственичките хартии од вредност кои се известуваат на ниво на агрегат во рамки на капиталот и резервите од билансот на состојба. Исто така, вредност за котацијата се внесува и кај финансиските деривати кои се известуваат на ниво на одделна сметка/партија/договор, на страната на средствата и на страната на обврските во билансот на состојба.

146. Во полето се внесува шифра од шифрарникот со која ќе се означи дали хартиите од вредност или финансиските деривати котираат на берзата или не, и дали котацијата е со тикер.

147. Доколку хартиите од вредност истовремено котираат и на примарен и на секундарен пазар известувачот ќе ја избере шифрата за пазарот на кој тргувал со таа хартија. Доколку тргува на двата пазари, за истата хартија ќе извести посебно за тргувањето и на двата пазари.

148. Шифрарникот ги содржи следните шифри:

- Шифрата „**НК**“ - се внесува за позициите кои се однесуваат на сопственички и должнички хартии од вредност или финансиски деривативи кои **не котираат на берза**.
- в. Шифрата „**К**“ - се внесува за позициите кои се однесуваат на сопственички и должнички хартии од вредност или финансиски деривативи кои **котираат на берза** (на пример конкретна хартија од вредност котира на ОТЦ пазар каде нема тикер, туку котира преку ИСИН).
- г. Шифрата „**КТ**“ - се внесува за позициите кои се однесуваат на сопственички и должнички хартии од вредност или финансиски деривативи кои **котираат на берза со тикер** (на пример конкретна хартија од вредност котира на берза и и се доделува тикер).

149. *Поле 41: **Алфанумеричка ознака на тикер (InstIDTicker)*** – се внесува вредност за позициите означени во Помощна табела 4: „Известување на позициите по одделни карактеристики од групата В кои треба да се известат (со исклучок на карактеристиките за Кредитен регистар)“.

150. Ова поле е условено од полето „Котација“ (поле 40), односно во полето се внесува алфанумеричката ознака на онаа хартијата од вредност за којашто во полето „Котација“ е означена дека хартијата од вредност или финансискиот дериватив котира на берза со тикер.

V.4 Група на карактеристики Г: Вид на износ

151. Со оваа група на карактеристики се одредува видот на износ.

152. Оваа група на карактеристики овозможува правилно толкување на доставените износи во однос на точното утврдување на состојбите и нивните промени како и сите други видови износи кои се карактеристични за одредена позиција/инструмент.

153. *Поле 42: **Реден број на износ (IznVRbr)*** - се евидентира единствен, секвенцијален реден број на известениот износ во рамки на едно известување. Во случај на промени и корекции на веќе доставени податоци до Народната банка, преку повикување на овој атрибут за ова поле за даден датум, ќе се идентификува редот кој се менува или коригира. Овој податок задолжително се известува и треба да биде поголем од нула.

154. *Поле 43: Вид на износ (IznV IznosVid)* се пополнува согласно шифрарникот „Вид на износ“, во согласност со барањата од Помошна табела 5: Поврзување на позициите со видовите на износ, статус на достасан износ и износите во денари и оригинална валута. Ова поле содржи податок за состојбата на датумот на известување, промените во состојбата помеѓу два известувачки датуми, приход, расход како и преостанатите пропишани видови на износ.

155. Изборот на соодветна шифра за атрибутот „Вид на износ“ зависи и од изборот на вид на портфолио, односно сметководствената категорија во кој е класифицирана позицијата којашто се известува. Поврзувањето помеѓу вид на износ и вид на портфолио е дадено во Помошна табела 8: Поврзување на вид на износ со видовите на портфолио.

156. Секој одделен избор на вид на износ од шифрарникот „Вид на износ“ упатува и на одреден извештај на којшто тој износ се однесува, односно се одредува дали преку износот се известува состојба или тек од билансот на состојба, текови од билансот на успех или пак износ од вонбилансната евиденција, комисионото работење или интерните односи. Поврзувањето помеѓу вид на износ и извештајот на кој припаѓа е дадено во Помошна табела 7: Поврзување на Вид на износ со Припадност кон извештај.

157. Ова поле задолжително се пополнува за секоја известена позиција.

158. Состојбите се однесуваат на позициите на средствата и обврските во одредена точка од времето, на одреден датум. Состојбата ја претставува вредноста на состојбата на средствата и обврските на крајот на извештајниот период (датум на известување).

159. Промените на состојбите помеѓу два последователни извештајни датуми се однесуваат на активностите и резултатите од настани коишто се случиле во текот на одреден временски период (на пример: месечен промет на сметките за средства и обврски). Промените одразуваат создавање, трансформирање, размена, трансфер или згаснување на одредена економска вредност. Тие вклучуваат зголемување/намалување на вредноста на средствата и обврските на известувачот.

160. Податоците за промените помеѓу два последователни извештајни датуми се известуваат и за позициите (сметка/партија/договор и/или агрегат) коишто на датумот на известување имаат состојба нула (затворени сметка/партија/договор или агрегат).

161. Постојат два вида економски промени: трансакции и други промени во средствата/обврските. Трансакциите претставуваат меѓусебен однос на резидентни институционални единици или на резидентни и нерезидентни институционални единици, врз основа на меѓусебен договор, со кој истовремено се создава или згаснува одредено средство и/или соодветна обврска и се променува сопственоста на средството или се презема обврска. Трансакциите не се предмет на известување. Другите промени во средствата и обврските се однесуваат на промени врз основа на курсни разлики, ценовни промени и останати промени.

162. Промени врз основа на курсни разлики се однесуваат на секоја промена во состојбите како резултат на влијанието на движењето на девизниот курс врз средствата и обврските деноминирани во странска валута. Промените врз основа на курсни разлики се известуваат како посебни позиции (соодветни шифри во шифрарникот „Позиции“), а не како вид на износ.

163. Ценовните промени се однесуваат на флукуацијата во вредноста на средствата и обврските којашто произлегува од промената на цената по која се евидентирани или се тргувани средствата и обврските. Ценовното приспособување ги вклучува промените во објективната вредност коишто се јавуваат во состојбата на средствата и обврските помеѓу два периоди на известување, на крајот на тие периоди. Под промена на цената исто така се подразбира и промената којашто произлегува од промената кај трансакциите со средства и обврски, т.е. остварени добивки и загуби. Известувачите ќе известат за ценовни промени и за должничките хартии од вредност (средства и обврски) кои за сметководствени цели се класифицирани како чувани до достасување. Ценовните промени се известуваат преку избор на соодветни шифри од шифрарникот „Вид на износ“.

164. Под останати промени се евидентираат сите промени на состојбата на средствата и обврските помеѓу почетокот и крајот на периодот, што не се резултат на трансакции, ценовни промени или промени од курсни разлики.

165. Шифрарникот ги содржи следните шифри:

165.1. Видови на износи кои се однесуваат на **состојби од биланс на состојба**:

- Шифра **„DRVR“** - номинална/набавна/фер вредност и др. Под оваа шифра се известуваат износите коишто претставуваат кредитна изложеност за којашто известувачот не идентификувал друга соодветна шифра за вид на износ во рамките на овој шифрарник.
Под шифрата „DRVR“ – ќе се извести и за тековите на позициите од билансот на успех;
- Шифра **„DAN1“** - Пресметани обврски по основ на даноци;
- Шифра **„GLV“** - Побарување/Обврска по главница;
- Шифра **„KMT“** - Побарување/Обврска врз основа на камата (редовна и казнена)/дивиденда;
- Шифра **„GLV ISPVR“** - Состојба на исправка на вредноста на главница (вклучително и за побарувања по основен долг по други основи) на билансните побарувања;
- Шифра **„PR ISPVR“** - Состојба на посебна резерва за вон-билансна изложеност на кредитен ризик;
- Шифра **„KMT ISPVR“** - Состојба на исправка на вредноста на побарување по камата/дивиденда;
- Шифра **„PN ISPVR“** - Состојба на исправка на вредност на побарувања по провизии и надомести;
- Шифра **„DSK“** – Дисконт;
- Шифра **„PRM“** – Премија;

- Шифра **„POBJ“** - Состојба на промени во објективната вредност на инструментот (може да има „+“ или „-“ предзнак);
- Шифра **„AA“** - Состојба на акумулирана амортизација за финансиски побарувања и обврски, како и за недвижности и нематеријални средства (може да има „+“ или „-“ предзнак);
- Шифра **„PN“** - Побарување/обвска по провизии и надомести;
- Шифра **„VD NOMVR“** - Номинална вредност на вградените деривати во финансиските средства/обврски;
- Шифра **„PRSV PSV“** - Почетна сметководствена вредност на преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања;
- Шифра **„PRSV_O“** - Оштетување на нематеријални средства, земјиште, недвижности и опрема, нетековни средства кои се чуваат за продажба, залихи и превземени средства врз основа на ненаплатени побарувања; и
- Шифра **„POTENC O“** - Потенцијални обврски, должи.

165.2. Видови на износи кои се однесуваат на **текови од биланс на состојба**:

- Шифра **„VD OBJVR“** - Објективна вредност на вградените деривати во финансиските средства/обврски;
- Шифра **„ISPVR ZGL“** - Зголемување на исправката на вредноста, вклучително и зголемување врз основа на негативна курсна разлика на состојбата на исправката на вредноста на изложеностите на кредитен ризик во странска валута (за главница, побарување по камата, провизии и надомести, казнена камата);
- Шифра **„ISPVR NML“** - Намалување на исправката на вредноста, вклучително и намалување врз основа на позитивна курсна разлика на состојбата на исправката на вредноста на изложеностите на кредитен ризик во странска валута (за главница, побарување по камата, провизии и надомести, казнена камата);
- Шифра **„PREZ ZGL“** - Зголемување на посебната резерва за вон-билансна изложеност на кредитен ризик, вклучително и зголемување врз основа на негативна курсна разлика на состојбата на исправката на вредноста на изложеностите на кредитен ризик во странска валута;
- Шифра **„PREZ NML“** - Намалување на посебната резерва за вон-билансна изложеност на кредитен ризик, вклучително и намалување врз основа на позитивна курсна разлика на состојбата на исправката на вредноста на изложеностите на кредитен ризик во странска валута;
- Шифра **„GLV OTP“** - Отпис на побарување/обврски по главница;
- Шифра **„KMT OTP“** - Отпис на побарување/обврски по камата;
- Шифра **„PN OTP“** - Отпис на провизии и надомести; и
- Шифра **„NMTR OTP“** - Отпис на Недвижности, опрема и Нематеријални средства.

165.3. Видови на износи кои се однесуваат на **текови од биланс на успех**:

- Шифра **„PNPR_OBJVR“** - Пресметани нереализирани промени во објективната вредност на финансиски инструмент (може да е „+“ или „-“, зависно дали има пораст или пад на објективната вредност).
Под шифрата **„PNPR_OBJVR“** ќе се извести и за текови од билансот на состојба за позициите коишто се однесуваат на должничките хартии од вредност (средства и обврски) кои за сметководствени цели се класифицирани како чувани до достасување;
- Шифра **„RPR_OBJVR“** - Реализирани промени во објективната вредност на финансиски инструмент (може да е „+“ или „-“, зависно дали има пораст или пад на објективната вредност);
- Шифра **„NMTR AMT“** - Трошок за амортизација на недвижности, опрема и нематеријални средства;
- Шифра **„OTP PL“** - Наплата/плаќања на претходно отпишани побарувања/ обврски";
- Шифра **„KMT PH“** - Приходи од камата;
- Шифра **„KMT RH“** - Расходи за камата;
- Шифра **„PN PH“** - Приходи од провизии и надоместоци;
- Шифра **„PN RH“** - Расходи за провизии и надоместоци;
- Шифра **„PDPVL PH“** - Приходи од вложувањата во придружени друштва, подружници и во заеднички вложувања;
- Шифра **„PDPVL RH“** - Расходи од вложувањата во придружени друштва, подружници и во заеднички вложувања;
- Шифра **„PRODS KPZR“** - Капитална загуба реализирана од продажба на средства;
- Шифра **„PRODS KPDR“** - Капитални добивки реализирани од продажбата на средства;
- Шифра **„ISPVR“** - Исправка на вредноста (Загуби поради оштетување) на финансиските средства;
- Шифра **„PR“** - Посебна резерва за вонбилансна изложеност;
- Шифра **„ISPVR OSL“** - Ослободување на исправката на вредноста (Загуби поради оштетување) на финансиските средства;
- Шифра **„PR OSL“** - Ослободување на посебната резерва за вонбилансна изложеност;
- Шифра **„ISPVR NMTR“** - Исправка на вредноста (Загуби поради оштетување) на недвижностите и опремата и на нематеријалните средства, на нето-основа (може да е „+“ или „-“, зависно дали има издвоено или ослободено загуба за оштетување);
- Шифра **„ISPVR IZKP“** - Исправка на вредноста (Загуби поради оштетување) на имотот даден под закуп и на нетековните средства кои се чуваат за продажба, на нето-основа (може да е „+“ или „-“, зависно дали има издвоено или ослободено загуба за оштетување);
- Шифра **„ISPVR NN“** - Загуби поради оштетување на преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања;
- Шифра **„ISPVR ONFS“** - Исправка на вредноста (Загуби поради оштетување) на останатите нефинансиски средства (може да е „+“ или „-“, зависно дали има издвоено или ослободено загуба за оштетување);

- Шифра **„ISPVR GDVL“** - Исправка на вредноста (Загуби поради оштетување) на гудвилот; и
- Шифра **„DVD“** - Принос од вложувања во сопственички инструменти (дивиденда и принос од вложувања во сопственички инструменти, може да е „+“ или „-“).

166. *Поле 44: **Припадност кон извештај (InstIzv)*** – задолжително се пополнува за сите известени видови на износи по поодделни позиции, согласно шифрарникот на „Припадност кон извештај“, со што ќе се овозможи единствена идентификација на извештајот на кој видот на износ припаѓа.

167. Сите позиции се известуваат преку одделните видови на износи и извештајот на кој износот припаѓа. Се известуваат податоци за состојбите и тековите на средствата и обврските од билансот на состојба, податоци за приходите и расходите од билансот на успех, состојбите и тековите на вонбилансните ставки, состојбите и тековите од комисионото работење, состојбите и тековите на интерните односи помеѓу различни организациски единици кај известувачот (доколку има ваква евиденција). Врската помеѓу видовите на износ и извештајот кон кој може да припаѓаат е дадена во Помошна табела 7: „Поврзување на Вид на износ со Припадност кон извештај“. Врската помеѓу секоја позиција и соодветниот извештај е дадена во Помошна табела 3: „Припадност на позициите кон одреден извештај“.

168. *Поле 45: **Вид на портфолио (IznVPortfolioVid)*** – задолжително се пополнува за сите известени податоци, преку избор од шифрарникот „Вид на портфолио“. Ова поле ја означува сметководствената категорија на којашто припаѓа известената позиција, согласно сметководствената евиденција на известувачот. Ова поле се пополнува согласно Помошна табела 8: „Поврзување на Вид на износ со Видовите на портфолио“ како и Помошна табела 6: „Поврзување на позициите со видовите на портфолио“.

169. При пополнување на ова поле, известувачите ги следат одредбите од Одлуката за методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиски извештаи.

170. Шифрарникот ги содржи следните шифри:

- Шифрата **„OST“ – Останато неспомнато**, шифрата се користи во случај кога позицијата за која се известува не е класифицирана во ниту една од подолу опишаните шифри од овој шифрарник.
- Шифрата **„FIT“ – Финансиски инструменти чувани за тргување (средства и обврски)**, финансискиот инструмент се класифицира во портфолиото на финансиски инструменти кои се чуваат за тргување доколку е:
 - стекнат или настанат за целите на купопродажба во блиска иднина,
 - дел од портфолио на идентификуваните финансиски инструменти со кои збирно/групно се управува и за коишто постои доказ за скорешен,

фактички/реален модел на тргување и остварување на краткорочни профити; или

- финансиски дериватив кој не се чува за целите на управувањето со ризици или за заштита од ризик. Финансиските деривативи за тргување вклучуваат: термински договори чиј предмет се девизните курсеви, свопови чиј предмет се каматни стапки, термински договори чиј предмет се стапки, индекси и сл., различни видови на опции и фјучерси.

Оваа шифра за сметководствена категорија е применлива и за финансиските средства и за финансиските обврски.

- Шифрата **„FVO“ – Финансиски инструменти по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање (средства и обврски)**, ова портфолио ги опфаќа оние финансиски инструменти кои известувачот, при почетното признавање ги определил како финансиски инструмент по објективна вредност преку билансот на успех. Било кој финансиски инструмент може да биде определен, при почетното признавање, во оваа категорија, освен вложувањата во сопственички инструменти кои не котираат на активен пазар и чијашто објективна вредност не може реално да се измери.

Оваа шифра за сметководствена категорија е применлива и за финансиските средства и за финансиските обврски.

- Шифрата **„AFS“ – Финансиски инструменти расположливи за продажба (средства)**, се оние средства кои банката ги држи со цел наплата на договорните парични текови и/или за продажба; и кои согласно со договорните услови на средството го исполнуваат условот на СППИ (банката очекува парични текови на одредени датуми „единствено врз основа на отплата на главница и камата“). Оваа шифра за сметководствена категорија е применлива единствено за финансиските средства.
- Шифрата **„HTM“ – Финансиски инструменти кои се чуваат до достасување (средства)**, се должнички финансиски средства коишто известувачот ги управува со цел наплата на договорните парични текови и кои согласно договорните услови на средството го исполнуваат условот на СППИ (се очекуваат парични текови на одредени датуми „единствено врз основа на отплата на главница и камата“). Во оваа позиција не се вклучуваат финансиските средства кои банката: при почетното признавање ги определила по објективната вредност преку билансот на успех; ги класифицира како расположливи за продажба; и кои ја исполнуваат дефиницијата за кредити и побарувања.

Сопственичките инструменти не го исполнуваат условот на СППИ и не можат да бидат класифицирани како финансиски средства кои се чуваат до достасување.

Оваа шифра за сметководствена категорија е применлива единствено за финансиските средства.

- Шифрата **„KRD“ – Побарувања/Обврски врз основа на кредити (средства и обврски)**, се недериватни финансиски инструменти, кои го исполнуваат условот на СППИ. Кредитите и побарувањата не ги вклучуваат инструментите коишто известувачот при почетното признавање ги класифицирал како финансиски инструменти по објективната вредност преку билансот на успех (шифра FVO), финансиски инструменти чувани за тргување (шифра FIT), или коишто ги определил како расположливи за продажба (шифра AFS).

Уделот стекнат во група на средства, освен кредити или побарување (на пример, удел во заедничко вложување во инвестициски фонд или сличен фонд) не е кредит или побарување.

Оваа шифра за сметководствена категорија е применлива и за финансиските средства и за финансиските обврски.

- Шифрата **„DEP“ – Побарувања/Обврски врз основа на депозити (средства и обврски)**, се финансиски инструменти коишто известувачот ги класифицира како „депозити“ опфаќајќи ги платежните сметки, депозитите по видување, депозитите со најава, орочените депозити, покритијата врз основа на акредитиви и гаранции, електронските пари и специјалните сметки.

Оваа шифра за сметководствена категорија е применлива и за финансиските средства и за финансиските обврски.

- Шифрата **„ANV“ – Останати финансиски средства и обврски кои се мерат по амортизирана набавна вредност, освен кредити, депозити и финансиски инструменти кои се чуваат до достасување (т.е. освен KRD, DEP и HTM)**, опфаќа финансиски инструменти кои се вреднуваат според амортизираната набавна вредност, а кои не се категоризирани во некоја од шифрите KRD, DEP и HTM.
- Шифрата **„SNP“ – Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања**, може да се употребува само за земјиште, згради (или дел од згради), опрема и други вредности добиени врз основа на ненаплатени побарувања. Одредено средство се смета за преземено во моментот на стекнување правна основа за запишување на сопственоста. Преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања се признаваат само во случај кога постапките за преземање се законски извршени (стекната е правна основа за запишување на сопственоста).

- Шифрата **„VPR“ – Вложувања во придружени друштва**, се вложувања во друштво/правно лице во кое известувачот остварува учество во донесувањето на и управувањето со финансиските и деловни политики и одлуки на другото правно лице, меѓутоа не го контролира тоа правно лице. Учеството претставува директно или индиректно поседување на најмалку 20% од вкупниот број на акции или удели или правата на глас на други правни лица, освен ако се покаже дека таквата сопственост не претставува значително влијание. Значително влијание, исто така, постои кога известувачот поседува помалку од 20% од вкупниот број на акции или удели или правата на глас на други правни лица, доколку: (1) известувачот има свои претставници во органите на управување на другото правно лице; (2) известувачот учествува во носењето на финансиски и деловни одлуки на другото правно лице, како и на одлуките за распределба на финансискиот резултат и за исплата на дивиденда; (3) известувачот и другото правно лице остваруваат значителен материјален интерес во меѓусебните деловни односи; или (4) известувачот и другото правно лице имаат едно исто лице како член на органите на управување.
- Шифрата **„URO“ – Вложувања во подружници –вложувања во правни лица, контролирани од известувачот**. Контрола постои кога се исполнети следните критериуми:
 - известувачот поседува, директно или индиректно, најголем дел од управувачката моќ на лицето, освен ако се покаже дека таквата состојба не претставува контрола;
 - известувачот има право на поврат од вложувањето, без разлика дали повратот е позитивен или негативен (како поврат на инвестицијата се сметаат: дивиденди и други форми на распределба на финансискиот резултат, промени во вредноста на вложувањето, камата, управувачка провизија, надомести за услуги, гаранции, даночни поволности, учество во паричните текови на лицето во кое се вложува, и слично); и
 - известувачот може да ја употреби својата управувачка моќ за да влијае врз износот на повратот од вложувањето.

Контрола, исто така, постои и кога известувачот поседува помал дел од управувачката моќ доколку постои:

- право на најголем дел од гласачките права, според договор;
- право да се управува со финансиските и деловните политики и одлуки;
- право да се назначи и да се отстрани мнозинството од членовите на органите на управување на другото правно лице;
- право да се гласа мнозински на состанокот на органите на управување на другото право лице (на пример Надзорен одбор);
- поврзаност на мнозинството членови на органите на управување на другото правно лице со известувачот.

- Шифрата **„VJV“ – Заеднички вложувања**, се договорни аранжмани во рамки на кои известувачот, заедно со една или повеќе договорни страни презема деловна активност која е предмет на заедничка контрола. Заедничката контрола е договорно воспоставена поделба на контролата над деловната активност која постои кога за донесувањето на потребни стратешки финансиски и деловни одлуки поврзани со деловните активности се бара заемна согласност на страните кои имаат заедничка контрола. Лицата кои дејствуваат заеднички се солидарно одговорни за обврските коишто произлегуваат од нивното заедничко дејствување.
- Шифрата **„NSP“ - Нетековни средства кои се чуваат за продажба**, се сите нетековни средства кои се чувани за да бидат отуѓени (со продажба или поинаку), од оние, кои се за сопствена употреба или за административни цели. За овие средства се очекува нивната сметководствена вредност да се надомести преку продажба, наместо преку континуирана употреба, (сите нетековни средства за кои не се очекува да бидат употребени во нормалниот тек на работењето мора да се одвојат од останатите нетековни средства). Средството мора да биде расположливо за моментална продажба, (се очекува продажбата да се оствари во период од една година од датумот на класификација) и неговата продажба мора да биде високо веројатна.
- Шифрата **„GZP“ - Група на имот за отуѓување (група на средства и обврски класифицирани како "имот наменет за продажба")**, е група на средства кои ќе се отуѓат заедно, како група, во една трансакција, заедно со обврските што се директно поврзани со овие средства. Група за отуѓување може да биде група од единици кои создаваат пари, поединечна единица која создава пари или дел од единицата која создава пари. Групата за отуѓување може да вклучи кое било средство и обврска на банката, вклучувајќи ги тековните средства и тековните обврски.
- Шифрата **„DFV“ - Финансиски деривативи чувани за управување со ризик**, вклучува финансиски деривативи за заштита од ризик, со цел известувачот да ја намали изложеноста кон различни финансиски ризици, како на пример валутен ризик, каматен ризик, ценовен ризик, и друго. Терминот „заштита од ризик“ („хеџинг“) се однесува на стратегијата и активностите за управување со ризик. Финансиските деривативи чувани за управување со ризик вклучуваат: деривативи за заштита од ризик, други деривативи коишто не се квалификуваат за заштита од ризик, и вградени деривативи.
- Шифрата **„DMC“ - Финансиски деривативи чувани за управување со ризик – макрохеџирање**, го одредува делот од портфолиото на финансиски средства или финансиски обврски чијашто објективна вредност сака да ја заштити од каматниот ризик. За таа цел, известувачот може да ги групира ставките на средствата и обврските во две или повеќе групи (на пример, известувачката институција може да ги групира своите „средства расположливи за продажба“ во посебно портфолио). Портфолиото може да

вклучува само средства, само обврски или и двете (средства и обврски). Портфолиото се користи за одредување на износот на средствата или обврските што институцијата известувач сака да ги заштити, додека самото портфолио не е заштитена ставка.

- Шифрата **„DFI“ - Финансиски деривативи за заштита од ризикот од нето-вложување во странско работење**, опфаќа финансиски инструменти чија цел е заштита на нето-вложувањата во странско работење, вклучително и заштита на монетарните средства кои се сметаат за дел од нето-вложувањата. Сметководство за заштита од ризик од нето-вложување во странско работење може да биде применето само за изложеноста на странска валута (поточно за курсните разлики) којашто настанува помеѓу функционалната валута во работењето со странство (функционалната валута на странското работење) и функционалната валута на матичното лице (во случајот, известувачот).

171. *Поле 46: **Кредитна изложеност (IznVKrIzl)*** – полето задолжително се пополнува за позициите и износите коишто согласно Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик претставуваат изложеност на кредитен ризик и за коишто согласно Одлуката за содржината и начинот на функционирање на Кредитниот регистар банките и штедилниците доставуваат податоци до Народната банка за потребите на кредитниот регистар.

172. Во ова поле се внесува вредност „0“ – НЕ или вредност „1“ – ДА, во зависност од тоа дали известената договорна партија за одредена позиција и видот на износ претставуваат кредитна изложеност или не (на пример за кредити, депозити и други позиции од комисионо работење ќе се внесе вредноста „0“).

173. *Поле 47: **Статус на достасан износ (IznVDostIznStatus)*** – се пополнува согласно шифрарникот „Статус на достасан износ“. Ова поле содржи податок за достасаноста на побарувањето/обврската (односно дали е недоспеано или доспеано), како и за статусот на нефункционално побарување. Во ова поле се внесува вредност за позициите означени во Помошна табела 5: “Поврзување на позициите со видовите на износ, статус на достасан износ и износите во денари и оригинална валута”.

174. Шифрарникот ги содржи следните шифри:

- Шифра **„ND“ - недостасан износ;**
- Шифра **„DUE“ - достасан не(на)платен износ** (за побарувањата: достасани побарувања коишто имаат редовен статус, односно не ги исполнуваат барањата на шифрата „NPL“); и
- Шифра **„NPL“ - нефункционално побарување¹**, вклучително и за исправката на вредност на нефункционалното побарување (оваа шифра е применлива само за средствата/побарувањата).

¹ Во Одлуката за сметковниот (контниот) план за банките, сметките за нефункционалните побарувања се именувани како сомнителни и спорни побарувања.

175. За износите кои се однесуваат на вид на износ: акумулирана амортизација, состојба на исправка на вредност од билансот на состојба како и приходите и расходите од билансот на успех во ова поле задолжително се внесува шифрата „DUE“.

176. *Поле 48: **Износ во денари (IznViznosDen)*** – задолжително се пополнува износот на позицијата во денари, на датумот на известувањето. Полето се пополнува во апсолутен износ во денари и го содржи податокот за износот на секој поодделен вид на износ по известена позиција.

177. Сите износи во ова поле се изразени во денари. Доколку во описот на опцијата не е експлицитно наведено дека износите се прикажани со негативен предзнак, сите износи во принцип се прикажани со позитивен предзнак (+). Исклучок се ставките чие име веќе сугерира дека може да се појави позитивен или негативен предзнак (на пример, ставки со добивка/загуба), одредени резерви, износи на промени во цените и сторно на податоците.

178. Вредноста на сите девизни инструменти се пресметува со конвертирање на оригиналниот износ на валута во еквивалент на денари по средниот курс на Народната банка важечки на извештајниот датум.

179. Во случај на позиции договорени со валутна клаузула (еднонасочна или двонасочна), еквивалентот во денари се пресметува по средниот курс на Народната банка важечки на извештајниот датум.

180. *Поле 49: **Износ во оригинална валута (IznViznosOrig)*** – се известува условно износот на позицијата во оригинална валута во кој истата е деноминирана на датумот на известувањето. Полето се пополнува во апсолутен износ и го содржи податокот за износот на секоја поодделна состојба, промена, за позициите деноминирани во странска валута.

V. 5 Група на карактеристики Д: Дополнителни полиња за известување на податоци и информации за потребите на Кредитниот регистар

181. Со оваа група на карактеристики се известуваат податоци и информации за потребите на Кредитниот регистар.

182. Оваа група на карактеристики овозможува да се комплетира сетот на податоци за позициите и износите коишто означуваат кредитна изложеност, дадени во Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

183. Полињата од групата на карактеристики Д се известуваат само за позициите и износите коишто согласно Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик, претставуваат изложеност на кредитен ризик.

184. Начинот на пополнување на дополнителните полиња од групата на карактеристики Д се дадени во „Упатство за спроведување на Одлуката за содржината и начинот на функционирање на Кредитниот регистар“.

185. Дополнителни полиња за известување на информации за Кредитниот регистар се следниве:

*186. Поле 50: **Тип на промена (KRPrIznTip)**,* во ова поле се внесува шифра само доколку има промена односно е извршено реструктурирање, продолжување на рокот на достасување, промена на договорните услови или излез од реструктурирани за означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Ивестување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

187. Во полето се внесува шифра согласно шифрарник „Тип на промена“. Вредноста на ова поле се изразува со еден од следниве можни изборни опции во согласност со шифрарникот:

- Шифра **„R“ - Реструктурирање;**
- Шифра **„I“ - Кредитна партија којашто веќе не се смета за реструктурирана;**
- Шифра **„P“ - Продолжувањето на рокот на достасување;**
- Шифра **„C“ - Промената на договорните услови.**

188. Доколку не е извршено реструктурирање во согласност со регулативата на Народната банка за методологијата за управување со кредитниот ризик или продолжување на рокот на достасување, како и промена на договорните услови во согласност со точката 58-б од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик ова поле не се пополнува.

*189. Поле 51: **Број на РПЦ (KRBrRPC)**,* во ова поле се внесува нумеричка вредност само доколку има промена односно е извршено реструктурирање, продолжување на рокот на достасување или промена на договорните услови согласно со точката 58-б од „Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик“ („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 76/20, 116/20 и 83/22) за означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Ивестување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

190. Во полето се внесува број на продолжувања на рокот на достасување/број на реструктурирања/број на промени на договорните услови којшто се однесува на ознаките R/P/C внесена во полето Тип на промена (KRPrIznTip) од ова упатство. Доколку не е извршено ниту едно продолжување на рокот на достасување или реструктурирање на кредитната изложеност во согласност со регулативата на Народната банка за методологијата за управување со кредитниот ризик, или промена на договорните услови согласно со точката 58-б од „Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик“ („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 76/20, 116/20 и 83/22), или доколку кредитната партија веќе не ги исполнува условите за реструктурирана кредитна

изложеност, како и за изложеностите коишто за потребите на Кредитниот регистар се прикажуваат на збирна основа (во *полето 56: Кредитна партија вклучена во збирен износ (KRKPvoZbir)*) е известена вредност „0“), во ова поле се известува вредност „0“.

*191. Поле 52: **Датум на реструктурирање, продолжување на рокот на достасување, промена на договорните услови или датум на кој кредитната партија престанала да ги исполнува условите за реструктурирана (KRDatRPC)***, во ова поле се внесува датумот на реструктурирањето, продолжувањето на рокот на достасување, промената на договорните услови или датумот на кој кредитната партија престанала да ги исполнува условите за реструктурирана

192. Во ова поле се внесува вредност за сите кредитни партии кај кои е извршено реструктурирање во согласност со регулативата на Народната банка за методологијата за управување со кредитниот ризик или продолжување на рокот на достасување, како и за кредитните партии кај кои е извршена промена на договорните услови во согласност со точката 58-б од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 76/20, 116/20 и 83/22) за означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

*193. Поле 53: **Износ при промена (KRIznosRPC)***, во ова поле се внесува износот на кредитната изложеност на датумот на реструктурирањето, продолжувањето на рокот на достасување или промената на договорните услови. Ова поле се пополнува за сите кредитни партии кај кои е извршено реструктурирање во согласност со регулативата на Народната банка за методологијата за управување со кредитниот ризик или продолжување на рокот на достасување, како и за кредитните партии кај кои е извршена промена на договорните услови во согласност со точката 58-б од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 76/20, 116/20 и 83/22).

194. Во ова поле се внесува вредност само доколку има промена односно е извршено реструктурирање, продолжување на рокот на достасување или промена на договорните услови за означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

*195. Поле 54: **Нов датум на достасување на изложеноста при РПЦ (KRDatDospNov)***, во ова поле се внесува новиот датум на достасување само доколку има промена односно е извршено реструктурирање или продолжување на рокот на достасување во согласност со регулативата на Народната банка за методологијата за управување со кредитниот ризик, како и за кредитните партии кај кои се извршила промена на договорните услови во согласност со точката 58-б од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република

Македонија" бр. 149/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија" бр. 76/20, 116/20 и 83/22) за означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции". Ова поле се пополнува за сите кредитни партии кај кои е пополнето полето Тип на промена (KRPrIznTip) од ова упатство.

196. Во полето се внесува новиот датум на достасување согласно со правилата за пополнување од полето InstDatDosp. Овој податок се внесува само доколку е променет датумот на достасување на кредитната изложеност (во спротивно, ова поле останува празно).

197. *Поле 55: **Број на старите кредитни партии (KRKPStari)***, доколку при реструктурирањето, продолжувањето на рокот на достасување или промената на договорните услови, банката одобрува кредитна партија со нов број, во тој случај поодделно се наведуваат броевите на кредитните партии коишто се опфатени со тоа реструктурирање, продолжување на рокот на достасување или промена на договорните услови. За една кредитна партија може да се пријават повеќе ознаки.

198. Во ова поле се пополнува за сите кредитни изложености кај кои е извршено реструктурирање во согласност со регулативата на Народната банка за методологијата за управување со кредитниот ризик или продолжување на рокот на достасување, како и за кредитните партии кај кои се извршила промена на договорните услови во согласност со точката 58-б од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија" бр. 149/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија" бр. 76/20, 116/20 и 83/22).

199. *Поле 56: **Кредитна партија вклучена во збирен износ (KRKPvoZbir)***, во ова поле се внесува дали партијата е дел од збирниот износ известен во кредитниот регистар согласно лимитите пропишани со „Одлуката за содржината и начинот на функционирање на Кредитниот регистар". Ова поле задолжително се пополнува за сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност, согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции".

200. Во полето се внесува „1" доколку известената кредитна партија е дел од известувањето на збирна основа за потребите на Кредитниот регистар (кредитни партии на население, правни лица, трговците на мало и други клиенти, чијшто збирен износ е под лимитот пропишан со Одлуката за содржината и начинот на функционирање на Кредитниот регистар, поделен според категоријата на ризик, валута, претежна дејност и видот на исправката на вредноста/посебната резерва). Доколку известената кредитна партија не е дел од известувањето на збирна основа за потребите на Кредитниот регистар, во ова поле се внесува „0".

201. *Поле 57: **Тип на кредит (KRKreditTip)***, во ова поле се внесува шифра според шифрарник "Тип на отплата на кредит", а се пополнува за сите означени позиции коишто претставуваат

кредитна изложеност, согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

202. Во полето се внесува начинот на отплаќање на кредитот со една од следните можни опции согласно шифарникот :

- Шифра **„А“ - ануитетски;**
- Шифра **„Е“ – еднократен**, (се вклучуваат и изложеностите коишто произлегуваат од една кредитна партија, на пример: провизија);
- Шифра **„К“ - кредитни картички и платежни сметки;**

203. *Поле 58: **Износ на ануитет (KRInosAn)***, во ова поле се внесува вредност кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“, кои што во полето Тип на кредит (KRKreditTip), имаат вредност „А“=ануитетски за тип на кредит.

204. Во полето се внесува износот на ануитетот на датумот на известувањето. Доколку ануитетот е определен со поинаква фреквенција, се сведува на месечна основа.

205. *Поле 59: **Одобрен износ на изложеност (KRInosIzl)***, во ова поле се внесува вредност кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

206. Во полето се внесува одобрен износ на изложеност по кредит, гаранција, акредитив, рамковен кредит, кредитна картичка и слично согласно со договорот. Ова поле не се пополнува во случај на консолидација на повеќе кредитни партии. Ова поле не се пополнува доколку изложеноста се состои само од други побарувања и/или камата. Ова поле не е задолжително доколку изложеноста се состои само од средства по видување и депозити преку ноќ кај банки.

207. *Поле 60: **Датум на првото достасување на главницата (KRDatDospGlav)***, во ова поле се внесува датум за кредитните изложености одобрени од 1 декември 2014 година за кои полето 54 Тип на кредит (KRKreditTip) е „А“ или за кои е одобрено одложено плаќање на главницата.

208. Во полето се внесува датумот на достасување на првата обврска за плаќање на главницата (првиот ануитет или датумот на истекување на грејс- периодот).

209. *Поле 61: **Максимален број денови на доцнење за главница на датумот на известување (KRDDenDocGMax)***, во ова поле се внесува вредност кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

210. Во полето се внесува максималниот број денови на доцнење за главницата на датумот на известување. Полето се пополнува со „0“ доколку нема доцнење (бројот на денови на доцнење е еднаков на 0).

211. *Поле 62: **Износ на кој се однесува максималниот број денови на доцнење за главницата на датумот на известување(KRDZnGDoc)***, во ова поле се внесува вредност кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Ивестување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

212. Во полето се внесува износот на кој се однесува максималниот број денови на доцнење за главницата на датумот на известување. Полето се пополнува со „0“ доколку нема износ на кој се однесува максималниот број денови на доцнење“.

213. *Поле 63: **Максимален број денови на доцнење за камата на датумот на известување (KRDDenDocKMax)***, во ова поле се внесува вредност кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Ивестување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

214. Во полето се внесува максималниот број денови на доцнење за каматата на датумот на известување. Полето се пополнува со „0“ доколку нема доцнење.

215. *Поле 64: **Износ на кој се однесува максималниот број денови на доцнење за каматата на датумот на известување (KRDIznKDoc)***, во ова поле се внесува вредност кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Ивестување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

216. Во полето се внесува износот на кој се однесува максималниот број денови на доцнење за каматата на датумот на известување. Полето се пополнува со „0“ доколку нема износ на кој се однесува максималниот број денови на доцнење“.

217. *Поле 65: **Максимален број денови на доцнење за други побарувања на датумот на известување (KRDDenDocDMax)***, во ова поле се внесува вредност кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Ивестување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

218. Во полето се внесува максималниот број денови на доцнење за другите побарувања на датумот на известување. Полето се пополнува со „0“ доколку нема доцнење.

219. *Поле 66: **Износ на кој се однесува максималниот број денови на доцнење за другите побарувања на датумот на известување (KRDIznDDoc)***, во ова поле се внесува вредност кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Ивестување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

220. Во полето се внесува износот на кој се однесува максималниот број денови на доцнење за другите побарувања на датумот на известување. Полето се пополнува со „0“ доколку нема износ на кој се однесува максималниот број денови на доцнење“.

221. *Поле 67: **Тип на каматна стапка според склучениот договор (K RKamStTip)***, во ова поле се внесува типот на каматна стапка согласно шифрарник „Тип на каматна стапка според склучениот договор“.

222. Вредноста на ова поле се изразува со еден од следниве можни изборни опции во согласност со шифрарникот:

- Шифра „**F**“ - **фиксна каматна стапка**, којашто е непроменлива;
- Шифра „**P**“ - **прилагодлива каматна стапка**, којашто се менува според одлука на надлежен орган на банката;
- Шифра „**V**“ - **променлива каматна стапка**, којашто се менува во зависност од движењата на одредена референтна каматна стапка.

223. Пополнувањето на ова поле не е задолжително доколку изложеноста се состои само од други побарувања, вонбилансни ставки или нефункционална камата.

224. *Поле 68: **Каматна стапка (K RKamStapka)***, во ова поле се внесува процентот на каматна стапка.

225. Во полето се внесува процентот на номиналната каматна стапка (на годишно ниво), важечка на датумот за кој се доставуваат податоците, претставен до четири децимални места. Ова поле не се пополнува за вонбилансните ставки и за другите побарувања

226. *Поле 69: **Процент на извршената исправка на вредноста и издвоената посебна резерва (K RIpravkaPr)***, во ова поле се внесува децимален број кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помощна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

227. Во полето се внесува процентот на извршената исправка на вредноста и издвоената посебна резерва и се внесува децимален број од 0 до 100 до четири децимални места.

228. *Поле 70: **Вид на исправка (K RIpravkaVid)***, во ова поле се внесува шифра кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помощна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

229. Во полето се внесува шифра согласно шифрарник „Вид на исправка“. Вредноста на ова поле се изразува со еден од следниве можни изборни опции во согласност со шифрарникот:

- Шифра **„G“ - за исправка на вредноста/посебна резерва** (очекувана кредитна загуба) на групна основа за портфолио на кредити;
- Шифра **„P“ - за исправка на вредноста/посебна резерва** (очекувана кредитна загуба) на поединечна основа.

230. *Поле 71: **Намена на кредитот во девизи (KRDevNamena)***, во ова поле се внесува шифра кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

231. Во полето се внесува шифра согласно шифрарник „Намена на кредитот во девизи“. Вредноста на ова поле се изразува со еден од следниве можни изборни опции во согласност со шифрарникот:

- Шифра **„PS“ – кредит во девизи за плаќање во странство;**
- Шифра **„PZ“ – кредит во девизи за плаќање во земјата.**

232. Ова поле се пополнува за склучените кредитни работи во девизи со резиденти согласно со подзаконската регулатива на Народната банка за условите и начинот под кои резидентите можат да склучуваат кредитни работи во девизи и да вршат плаќања врз основа на тие кредитни работи.

233. *Поле 72: **Вид на обезбедување (KRObezVid)***, во ова поле се внесува шифра/шифри кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

234. Во полето се внесува шифра согласно шифрарник „Вид на обезбедување“. Вредноста на ова поле се изразува со еден или повеќе од следниве можни изборни опции во согласност со шифрарникот:

- Шифра **„001“ - Паричен депозит/депо;**
- Шифра **„002“ - Гаранции и хартии од вредност издадени од РСМ;**
- Шифра **„003“ - Хартии од вредност** (со исклучок на хартиите од вредност издадени од РСМ);
- Шифра **„004“ - Гаранции од финансиски институции;**
- Шифра **„005“ - Гаранции издадени од правни лица;**
- Шифра **„006“ - Станбен простор за живеење и издавање за живеење;**
- Шифра **„007“ - Друг станбен простор;**
- Шифра **„008“ - Деловен простор;**
- Шифра **„009“ - Магацински простор;**
- Шифра **„010“ - Производствени капацитети;**

- Шифра „011“ - Друг недвижен имот;
- Шифра „012“ - Моторни возила;
- Шифра „013“ - Други подвижни предмети;
- Шифра „014“ - Жиранти и меници;
- Шифра „015“ - Кокредитобарател;
- Шифра „016“ - Останато обезбедување;
- Шифра „017“ - Необезбедено;
- Шифра „018“ - Залог на побарувања од Република Северна Македонија;
- Шифра „019“ - Залог на побарувања, освен побарувањата од Република Северна Македонија.

235. За една кредитна партија може да се пријават повеќе ознаки.

236. *Поле 73: **Ред на обезбедување (KRObezbRed)***, во ова поле се внесува вредност кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

237. Во полето се внесува редот на обезбедување како реден број (прв - се внесува - 1, втор - се внесува 2, 3.....n). Ова поле не е задолжително за шифрите на обезбедување од 001 до 005 и од 014 до 017 во полето „Вид на обезбедување“.

238. За една кредитна партија може да се пријават повеќе ознаки.

239. *Поле 74: **Износ на обезбедување (KRObezbIzn)***, во ова поле се внесува вредност кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

240. Во полето се внесува износот на обезбедување. Ако еден ист предмет се користи како обезбедување за повеќе кредитни партии, тогаш се наведува вредноста на обезбедување (делот) што се однесува на конкретната кредитна партија. Ако за обезбедување една иста кредитна партија се користат повеќе видови обезбедување, се наведува вредноста на секој вид обезбедување за кој е внесен податок во полето „Вид на обезбедување“. Во случај кога видот на обезбедувањето за кредитната изложеност има шифра 014, 015 и 017, согласно со полето „Вид на обезбедување“, се известува вредност „0“.

241. За една кредитна партија може да се пријават повеќе ознаки.

242. *Поле 75: **Општина во која се наоѓа обезбедувањето*** - ова поле се пополнува со шифри за општината во која се наоѓа обезбедувањето во согласност со шифрарник 5 - „Општини“.

243. Ова поле се пополнува за кредитните партии коишто се целосно или делумно обезбедени со обезбедување според шифрите 006, 007, 008, 009, 010 или 011 од шифрарникот „Вид на обезбедување“.

244. За една кредитна партија може да се пријават повеќе ознаки.

245. *Поле 76: **Жирант и кокредитобарател (KRZirantTip)***, во ова поле се внесува шифра кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

246. Во полето се внесува шифра согласно шифрарникот „Жирант и кокредитобарател“. Вредноста на ова поле се изразува со еден од следниве можни изборни опции во согласност со шифрарникот:

- Шифра **„Z“ за Жирант;**
- Шифра **„K“ за Кокредитобарател.**

247. За една кредитна партија може да се пријават повеќе ознаки.

248. *Поле 77: **Матичен број/ЕМБГ на правното/физичкото лице жирант/кокредитобарател (KRZirantID)*** – Во ова поле се внесува вредност кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

249. Во полето се внесува матичен број / ЕМБГ на правното / физичкото лице жирант / кокредитобарател. Доколку нема жирант / кокредитобарател, ова поле не се известува.

250. За една кредитна партија може да се пријават повеќе ознаки.

251. *Поле 78: **Даночен број на жирантот/кокредитобарателот (KRZirantDanBr)***, во ова поле се внесува вредност кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

252. Во полето се внесува даночен број на жирантот/кокредитобарателот. Доколку полето *полето: Матичен број/ЕМБГ на правното/физичкото лице жирант/кокредитобарател (KRZirantID)* не е известно, ова поле не се пополнува.

253. За една кредитна партија може да се пријават повеќе ознаки.

254. *Поле 79: **Назив на жирантот/кокредитобарателот (KRZirantNaziv)***, во ова поле се внесува назив кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

255. Во полето се внесува називот на жирантот/кокредитобарателот пришто за домашни правни субјекти не е потребно да се извести, се обезбедува од шифрарник. Доколку полето: Матичен број/ЕМБГ на правното/физичкото лице жирант/кокредитобарател (KRZirantID) не е известно, ова поле не се пополнува.

256. За една кредитна партија може да се пријават повеќе ознаки.

257. Поле 80: **Име на жирантот/кокредитобарателот (KRZirantIme)**, во ова поле се внесува име кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

258. Во полето се внесува името на физичко лице – жирантот / кокредитобарателот. Доколку полето полето: Матичен број/ЕМБГ на правното / физичкото лице жирант / кокредитобарател (KRZirantID) не е известно, ова поле не се пополнува.

259. За една кредитна партија може да се пријават повеќе ознаки.

260. Поле 81: **Презиме на жирантот/кокредитобарателот (KRZirantPrezime)**, во ова поле се внесува презиме кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

261. Во полето се внесува презимето на физичко лице-жирантот/кокредитобарателот. Доколку полето полето: Матичен број/ЕМБГ на правното / физичкото лице жирант / кокредитобарател (KRZirantID) не е известно, ова поле не се пополнува.

262. За една кредитна партија може да се пријават повеќе ознаки.

263. Поле 82: **Намирување на обврските (KRNamObvrski)**, во ова поле се внесува шифра кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помошна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

264. Во полето се внесува шифра за намирувањето на обврските во месецот за кој се известува, согласно шифрарник „Намирување на обврските во месецот за кој се известува“, преку избор од следните шифри:

- Шифра **„KP1“** - (КП1) доколку отплатите (делумно или целосно) ги врши жирантот;
- Шифра **„KP2“** - (КП2) доколку отплатите (делумно или целосно) ги врши друго лице врз основа на склучен договор за пристапување кон долг;
- Шифра **„KP1i2“** - (КП1и2) доколку отплатите (делумно или целосно) ги врши жирантот и друго лице врз основа на склучен договор за пристапување кон долг.

265. Во случај кога отплатите ги врши кокредитобарателот, како и во сите други случаи на намирување на обврските, ова поле не се пополнува. Ознаката во ова поле ќе се ажурира секој месец и ќе се однесува на податоците за намирувањето на обврските во месецот за кој се известува.

266. *Поле 83: **Усогласена девизна позиција на клиентот (KRDevPozUs)***, во ова поле се внесува шифра кај сите означени позиции коишто претставуваат кредитна изложеност согласно Помощна табела 9: „Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции“.

267. Во полето се внесува шифра за усогласена девизна позиција на клиентот, согласно шифрарник „Усогласена девизна позиција на клиентот“. Вредноста на ова поле се изразува со еден од следниве можни изборни опции во согласност со шифрарникот:

- Шифра „**D1**“ - нето-извозници
- Шифра „**D2**“ - правни лица кај кои цената на најзастапениот производ зависи од движењата на цената на тој производ на светските берзи;
- Шифра „**D**“ – останати правни лица и физички лица со усогласена девизна позиција;
- Шифра „**N**“ – правни и физички лица со неусогласена девизна позиција.

268. Кога одреден клиент ги исполнува условите за нето-извозник и истовремено, цената на неговиот најзастапен производ зависи од движењата на цената на тој производ на светските берзи, банката ја пополнува ознаката „D1“.

269. Ова поле не се пополнува за нерезиденти и за исклучоците за следење на (не)усогласеноста на девизната позиција на клиентот пропишани во регулативата на Народната банка за методологијата за управување со кредитниот ризик.

270. *Поле 84: **Нова кредитна изложеност (KRNKredIzl)*** - Ова поле се пополнува за кредитните партии одобрени на физичките лица за кои во согласност со регулативата на Народната банка за макропрудентните инструменти за квалитетот на кредитната побарувачка од физичките лица банката е должна да ги утврдува показателите ДСТИ, ТДТИ и ЛТВ согласно шифрарник „Нова кредитна изложеност“. Вредноста на ова поле се изразува со еден од следниве можни изборни опции во согласност со шифрарникот:

- Шифра „**B1**“ – воспоставена нова кредитна изложеност по 01.07.2023 година
- Шифра „**B2**“ – промена на договорните услови на постојна кредитна изложеност доколку се одобрува дополнителен износ на кредит по 01.07.2023 година и доколку е направено скратување на договорниот рок при што се зголемила вкупната месечна обврска;
- Шифра „**B3**“ – замена на недвижноста над која е воспоставен залогот по 01.07.2023 година.

271. Доколку истовремено се исполнети условите за внесување на ознаките B1 и B2, банката ја внесува ознаката B2. Доколку истовремено се исполнети условите за внесување на ознаките B2 и B3, банката ја внесува ознаката B2.

272. *Поле 85: **Показател ДСТИ (KRDsti)*** - Ова поле се пополнува само за кредитни партии одобрени на физичките лица за кои во согласност со регулативата на Народната банка за макропрudentните инструменти за квалитетот на кредитната побарувачка од физичките лица банката е должна да го утврдува показателот ДСТИ, во случаите кога полето Нова кредитна изложеност (KRNKredIzl) е пополнето со ознаките B1 или B2.

273. Показателот се внесува како процент, претставен со едно децимално место.

274. *Поле 86: **Показател ТДТИ (KRTdti)*** - Ова поле се пополнува само за кредитните партии одобрени на физичките лица, за кои во согласност со регулативата на Народната банка за макропрudentните инструменти за квалитетот на кредитната побарувачка од физичките лица банката е должна да го утврдува показателот ТДТИ, во случаите кога полето Показател ДСТИ (KRDsti) е пополнето.

275. Показателот се внесува како децимален број, претставен со едно децимално место.

276. *Поле 87: **Датум на пресметка на показателите ДСТИ и ТДТИ (KRDatDstiTdti)*** - се внесува датумот на пресметка на показателите ДСТИ и ТДТИ прикажани во полињата Показател ДСТИ (KRDsti) и Показател ТДТИ (KRTdti).. Ова поле се пополнува само доколку се пополнети полињата Показател ДСТИ (KRDsti) и Показател ТДТИ (KRTdti).

277. *Поле 88: **Показател ЛТВ (KRLtb)*** - Ова поле се пополнува само за кредитните партии одобрени на физичките лица за кои, во согласност со регулативата на Народната банка за макропрudentните инструменти за квалитетот на кредитната побарувачка од физичките лица, банката е должна да го утврдува показателот ЛТВ, односно за кредитните партии коишто се целосно или делумно обезбедени со обезбедување според шифрите 006, 007, 008, 009, 010 или 011, согласно со ифрарник „Вид на обезбедување“. Ова поле се пополнува само доколку е пополнето полето Нова кредитна изложеност (KRNKredIzl).

278. Показателот се внесува како процент, претставен со едно децимално место.

279. *Поле 89: **Датум на пресметка на показателот ЛТВ (KRDatLtb)*** - се внесува датум на пресметка на показателот ЛТВ. Ова поле се пополнува, само во случај кога полето Показател ЛТВ (KRLtb) е пополнето.

280. *Поле 90: **Зелени кредити и проектно финансирање (ZKPF)*** - ова поле се пополнува во согласност со регулативата на Народната банка за методологијата за управување со кредитниот ризик. Доколку кредитната партија нема третман на зелен кредит и/или доколку не е одобрена

за проектно финансирање, полето не се пополнува. Вредноста на ова поле се изразува со еден од следниве можни изборни опции во согласност со шифрарникот „Зелени кредити и проектно финансирање“:

- Шифра „**ZK**“ – за кредитни партии коишто имаат третман на зелени кредити
- Шифра „**PF**“ – за кредитните партии одобрени на правни лица и други клиенти, коишто имаат третман на „кредитна изложеност врз основа на финансирање проекти“ или „проектно финансирање“
- Шифра „**ZKPF**“ – за кредитните партии на правни лица и други клиенти, коишто имаат третман на зелен кредит и на „кредитна изложеност врз основа на финансирање проекти“ или „проектно финансирање“.

281. Поле 91: Датум на првото одобрување станбен кредит или друг кредит на физичко лице обезбеден со недвижност (datPRV) – во ова поле се внесува датумот на договорот врз основа на кој е извршено првото одобрување на изложеноста врз основа на станбениот кредит или друг кредит на физичко лице обезбеден со недвижност во согласност со регулативата на Народната банка за макропрudentните инструменти за квалитетот на кредитната побарувачка од физичките лица, пред каква било промена на договорните услови со која се продолжува рокот на достасување и пред рефинансирање од банката или од друга банка.

282. При продолжување на рокот, вклучително и консолидација на повеќе побарувања во едно побарување доколку се продолжува рокот на достасување, како и при рефинансирање, во ова поле се внесува датумот на првичното одобрување на кредитот. Притоа, доколку се врши консолидација на повеќе изложености во една, се внесува датумот на првото одобрување на кредитот опфатен со консолидацијата кој бил одобрен најрано.

283. При рефинансирање, се внесува датумот на одобрување на првиот договор кај банката или друга банка. Доколку се направени повеќе од едно рефинансирање или рефинансирања од повеќе банки, се внесува датумот на првото одобрување пред каква било промена на договорните услови со која се продолжува рокот на достасување и пред рефинансирање кај банката или кај другата/другите банки.

284. За станбен кредит или друг кредит на физичко лице обезбеден со недвижност одобрени пред 1 јули 2023 година, во ова поле се внесува датумот „01.07.2023“.

285. Поле 92: Ненаплатена кредитна изложеност на физичко лице (ParKliFL) - ова поле се пополнува само за физички лица, резиденти и нерезиденти, во согласност со регулативата на Народната банка за методологијата за управување со кредитниот ризик. Вредноста на ова поле се изразува со еден од следниве можни изборни опции во согласност со шифрарникот „Ненаплатена кредитна изложеност на физичко лице,“ :

- Шифра „**PKIFL**“ – доколку утврдувањето на ненаплатената кредитна изложеност е ниво на поединечна кредитна изложеност
- Шифра „**KLFL**“ – доколку утврдувањето на ненаплатената кредитна изложеност е ниво на клиент.

286. *Поле 93:* **Праг на значајност (pragZnac)** – во ова поле се пополнува износот на неплатените обврски доколку е надминат прагот на значајност дефиниран во согласност со регулативата на Народната банка за методологијата за управување со кредитниот ризик на датумот на известување. Полето се пополнува со „0“ доколку не е надминат прагот на значајност.

287. *Поле 94:* **Број на денови откако е надминат прагот на значајност (BDpragZnac)** – се внесува бројот на последователните денови откако е надминат прагот на значајност (исполнување на апсолутната и релативната компонента) утврден во согласност со барањата од регулативата на Народната банка за методологијата за управување со кредитниот ризик на датумот на известување. Ова поле се пополнува за сите кредитни изложености.

288. *Поле 95:* **Неможност за наплата (nemNapлата)** – ова поле се пополнува за кредитните изложеност за кои банката оценува дали постои неможност за наплата од клиентот во согласност со регулативата на Народната банка за методологијата за управување со кредитниот ризик. Вредноста на ова поле се изразува со следниве можни изборни опции во согласност со шифрарникот „Неможност за наплата“ :

- Шифра „**PKIZ**“ – продажба на кредитна изложеност на клиентот со значителна загуба
- Шифра „**RKIZP**“ – реструктурирање на кредитната изложеност со значителна промена на договорните услови како резултат на што доаѓа до значително намалување на обврските на клиентот
- Шифра „**SP**“ – во случај кога е поднесен предлог за отворање стечајна постапка, кога над клиентот е отворена стечајна или друга слична постапка
- Шифра „**AO**“ – банката го активирала обезбедувањето
- Шифра „**IP**“ – банката утврдила други интерни показатели за оценување на неможноста за наплата од клиентот

289. За една кредитна партија може да се пријават повеќе ознаки.

290. *Поле 96:* **Датум на исклучувањето од категоријата на реструктурирана нефункционална кредитна изложеност (datIRNKI)** - се внесува датумот кога биле исполнети условите за исклучување на кредитната изложеност од категоријата на реструктурирана нефункционална кредитна изложеност утврден во согласност со регулативата на Народната банка за методологијата за управување со кредитниот ризик.

291. Ова поле се пополнува за сите реструктурирани нефункционални кредитни изложености коишто исполниле услови за исклучување од нефункционална кредитна изложеност.

292. За реструктурираните нефункционални кредитни изложености на 31 декември 2023 година (затекнати реструктурирани нефункционални кредитни изложености) ова поле се пополнува со последниот датум кога таа изложеност станала нефункционална.

293. Поле 97: **Реструктурирани нефункционални кредитни изложености (RNKI)**- ова поле се пополнува условно, само доколку полето Тип на промена (KRPrIznTip) има ознака „R“. Вредноста на ова поле се изразува со еден или повеќе од следниве можни изборни опции во согласност со шифрарникот „Реструктурирани нефункционални кредитни изложености“:

- Шифра „**RNKI58.1**“ – кредитна изложеност којашто имала третман на нефункционална кредитна изложеност или би станала нефункционална кредитна изложеност доколку не било извршено реструктурирањето
- Шифра „**RNKI58.2.1**“ – реструктурирана кредитна изложеност кај која за време на пробниот период е извршено реструктурирање со значителна промена на договорните услови
- Шифра „**RNKI58.2.2**“ – реструктурирана кредитна изложеност кај која за време на пробниот период е исполнет кој било од показателите за неможност за наплата
- Шифра „**RNKI58.2.3**“ – реструктурирана кредитна изложеност кај која за време на пробниот период клиентот доцни повеќе од 60 дена
- Шифра „**RNKI58.3**“ – кредитна изложеност на која се врши реструктурирање со значителна промена на договорните услови
- Шифра „**RNKI58.3dp**“ – кредитна изложеност на која се врши реструктурирање коешто исполнува некој од другите показатели за неможност за наплата.

294. За една кредитна партија може да се пријават повеќе ознаки.

VI. Помошни табели

295. Содржината на помошните табели ќе се менува во согласност со дополнувањата и/или промените во соодветните шифрарници, како и деталноста на известувањето на поодделните позиции и други дополнувања/промени, коишто ќе значат измени во правилата на известување на податоци.

296. Известувачите треба во целост да се придржуваат до правилата дадени во овие помошни табели.

VI.1. Помошна табела 1: Известување на договорни страни резиденти и нерезиденти - одделна сметка/партија/договор

297. Во оваа помошна табела се дадени правилата за известување на ниво на одделна сметка/партија/договор за поодделните позиции.

VI.2. Помошна табела 2: Известување на договорни страни резиденти и нерезиденти – агрегати

298. Во оваа помошна табела се дадени правилата за известување на договорните страни резиденти и нерезиденти за поодделни позиции кои се известуваат на збирна основа односно како агрегати.

VI.3. Помошна табела 3: Припадност на позициите кон одреден извештај

299. Во табелата се дадени правилата за известување на секоја позиција посебно по поодделни извештаи.

VI.4. Помошна табела 4: Известување на позициите по одделни карактеристики од групата В кои треба да се известат (со исклучок на карактеристиките за Кредитен регистар)

300. За целите на известувањето, во оваа помошна табела е дадена поврзаноста на позициите со карактеристиките од групата В.

VI.5. Помошна табела 5: Поврзување на позициите со видовите на износ, статус на достасан износ и износите во денари и оригинална валута

301. За целите на известувањето, во оваа помошна табела е дадена поврзаноста на позициите со износите, статусот на достасан износ и поодделните видови на износ.

302. Известувачите се должни да ја известат Народната банка доколку за одредена позиција не е специфициран одреден вид на износ, што е потребно за известувачката институција правилно да ги прикаже деловните настани.

VI.6. Помошна табела 6: Поврзување на позициите со видовите на портфолио

303. За целите на известувањето, во оваа помошна табела е дадена поврзаноста на позициите со поодделните видови на портфолио.

304. Едно или повеќе портфолија се наведени како можни за одредени позиции.

305. Известувачите се должни да ја известат Народната банка доколку за одредена позиција не е специфициран одреден вид на портфолио, што е потребно за известувачката институција правилно да ги прикаже деловните настани.

VI.7. Помошна табела 7: Поврзување на Вид на износ со Припадност кон извештај

305. За целите на известувањето, во оваа помошна табела е дадена поврзаноста на видовите на износ со извештајот на кој би можеле да припаѓаат.

306. Еден или повеќе извештаи се наведени како можни за одделни видови на износ.

307. Известувачите се должни да ја известат Народната банка доколку за одреден вид на износ не е специфициран одреден вид на извештај, а што е потребно за правилно прикажување на деловните настани.

VI.8. Помошна табела 8: Поврзување на вид на износ со видовите на портфолио

308. За целите на известувањето, во оваа помошна табела е дадена поврзаноста на видовите на износ со поодделните видови на портфолио.

309. Едно или повеќе портфолија се наведени како можни за одделни видови на износ.

310. Известувачите се должни да ја известат Народната банка доколку за одреден вид на износ не е специфициран одреден вид на портфолио, а што е потребно за правилно прикажување на деловните настани.

VI.9. Помошна табела 9: Известување на податоци за Кредитниот регистар по поодделни позиции

311. За целите на известувањето, во оваа помошна табела е дадена поврзаноста на позициите кои се однесуваат на партии коишто претставува кредитна изложеност со дополнителните полиња за известување на податоци и информации за потребите на Кредитниот регистар.

VI.10. Помошна табела 10: Известување на намената на депозити и кредити по тип на договорна страна

312. За целите на известувањето, во оваа помошна табела е дадена поврзаноста на позициите кои се однесуваат на партии за депозити и кредити за кои е пропишано да се известува намената и типот на договорната страна којашто е соодветна за таа намена на депозит односно кредит.

VII. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

313. Ова упатство влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе почне да се применува од 1 јануари 2026 година.

У бр. -----

Гувернер

----- година

Народна банка

Скопје

на Република Северна Македонија

д-р Анита Ангеловска-Бежоска